

NO YUUHANNA YOTTINIRI LINJIILA ON NON

Fii Daaluyee on e Ngurndan ɗan

1 ¹ Ka fuddoode, hari Daaluyee on no woodi, tawi Daaluyee on no wondi e Alla, tawi kadi Daaluyee on ko Alla, ² tawi himo wondi e Alla ka fuddoode. ³ Ko rewrude e Daaluyee on Alla tagiri kala huunde, hay huunde e ko tagaa kon alaa ko tagaa e baawo makko. ⁴ Awa kadi ko e makko ngurndan ɗan woni. Ko ɗan ngurndan kadi woni ndaygu yimbe ɓen. ⁵ Ndaygu ngun jalbi ka nder niɓe, laatii niɓe den foolaali ngu.

⁶ Woodii nedɗo mo Allaahu on nuli no wi'ee Yaayaa. ⁷ On ardi wa seedee fii seeditanagol ndaygu ngun, fii yo fow gomɗinir sabu makko. ⁸ Hinaa non kanko woni ndaygu ngun, kono ko o ardi ko fii seeditanagol ndaygu ngun, ⁹ ɗun ko nguu ndaygu haqiiqawu arngu e oo aduna, ndayginayngu kala nedɗo.

¹⁰ Hari daaluyee on no e oo aduna, awa kadi aduna on ko e makko tagiraa, kono aduna on andaali mo. ¹¹ O arii ka makko, kono ɓe makko ɓen jaɓɓaaki mo. ¹² Kono kala jaɓɓiibe mo, gomɗini innde makko nden, ko ɓen o newnani wonugol ɓiɓɓe Alla. ¹³ ɗun ko ɓen heɓaabe immorde e Alla, hara hinaa immorde e yiiyan maa e mbeleede bandu maa e faale nedɗanke.

¹⁴ Daaluyee on wonti nedɗo, o hodi hakkunde men, ɗun ko on heewudo moyɗere e goonga. Awa-le en punnike mangu makko ngun, ngun mangu ngu Biɗɗo bajjo on hebi e Baabaajo on.

¹⁵ Yaayaa seeditanii mo, ewnii, o wi'i: «Ko oo mi wowlunoo fii mun, mi wi'i: «Araynoodo ɓaawo an on ko ɓurɗo lan mawnude, ko fii hari himo woodaa ko adii lan!»»

¹⁶ Awa en fow en heɓii moyɗere e hoore moyɗere immorde e ko woni e makko kon fow. ¹⁷ Ko fii Sariya on ko e Muusaa ardi, kono sulfu on e goonga on ko e Iisaa

Almasiihu on ardi. ¹⁸ Haa hande hay gooto yi'aali Alla. Kono Bajjo on, on wondo Alla, wondudo e Baabaajo on, on ɓanginanii en fii makko.

Fii Seeditoore Yaayaa nden

(Mat. 3.1-12; Mrk. 1.1-8; Luk. 3.15-17)

¹⁹ E hino seeditoore Yaayaa nden, fewndo ko hooreeɓe *Yahuudiyankeeɓe ɓen Yerusalem immiini *yottinoobe sadaka ɓen e Lewiyankeeɓe ɓen fii landagol mo, ɓe wi'i: «An ko a hombo nii?». ²⁰ O qirritii e hoore o yeddaali, o wi'i: «Wonaa min woni *Almasiihu on.»

²¹ ɓe landii mo kadi, ɓe wi'i: «E hara ko a hombo non? Kaa ko an woni Iliiya?»

O jaabii ɓe, o wi'i: «Hinaa mi on.»

ɓe landii mo kadi, ɓe wi'i: «E hara ko an woni Annabaajo on?»

Dun kadi o jaabii: «Oo'o.»

²² Onsay ɓe wi'i mo: «E hara ko a hombo non fii yo men jaabitoyo nulɓe men ɓen? Ko hondun wi'itidaa an tigi?»

²³ O jaabori ɓe wano annabi *Isaaya wiirunoo non, o wi'i: «Ko min woni hawa ewnotoɗo ka wulaa on, wi'a: «Fewnee laawol Joomiraado on!»^a

²⁴ Tawi ɓen imminanoobe ko ka *Fariisiyaabe ɓen iwri. ²⁵ Onsay ɓe landii mo, ɓe wi'i: «Ko fii hondun non *lootantaa maande tuubuubuyee, si tawii wonaa an woni Almasiihu on maa Iliiya maa Annabaajo on?»

²⁶ Kanko Yaayaa o jaabii ɓe, o wi'i: «Min ko ndiyan mi woni *lootirde maande tuubuubuyee. Kono godɗo no e hakkunde mon mo on andaa, ²⁷ wondo arude ɓaawo an, mo mi hewtaa hay firtugol ɓoggi pade mun!»

²⁸ Dun ko *Betanii funnaange Yurdayniwol wadi, ka Yaayaa lootaynoo maande tuubuubuyee don.

^a1.23 Isa. 40.3

Fii Baalun Alla kun

²⁹ Bimbi nden jande, Yaayaa haccii ka Iisaa arata e makko, o ewnii, o wi'i: «E hino *Baalun Alla booraykun junuubi aduna on kun. ³⁰ Ko oo woni mo mi wowlannoo on fii mun fewndo ko mi wi'i: Goddo aroyay baawo an, on ko Burdo lan mawnude, ko fii hari himo woodanoo ko adii lan. ³¹ Min hari mi andaa mo, kono ko fii banginangol jamaa *Isra'iila on fii makko wadi si mi ari lootirgol ndiyan.»

³² Kanko Yaayaa o seeditii kadi dundoo, o wi'i: «Mi yi'ii Ruuhu Allaahu on no iwra ka kammu tippora wa gabooru, wona e hoore makko. ³³ Kono min hari mi andaa mo, kono Nuludo lan yo mi lootir ndiyan on daalanii lan: «On mo yi'udaa Ruuhu an on no tippoo wona e mun woo, haray on ko *Ruuhu Seniido on lootirta.»³⁴ Min non mi yi'ii, mi seeditike kadi, ko on woni *Biddo Alla on.»

Fii no Iisaa Fuddori Hebirde Taalibaabe

³⁵ Bimbi nden jande kadi tawi Yaayaa no don, himo wondi e taalibaabe makko dido. ³⁶ O yi'i ka Iisaa feyyata, o wi'i: «E hino Baalun Alla kun!»

³⁷ Ben taalibaabe makko dido nani din kongudi makko, jokki Iisaa. ³⁸ Onsay Iisaa yeyyitii, o tawi hiibe jokki mo, o wi'i be: «Ko hondun dabboton?»

Ben kadi jaabii: «Rabbi*», (dun no firi «Karamoko'en») «ko honto hodudon?»

³⁹ O jaabii be, o wi'i: «Aree yi'on.»

Be yahi, be yi'i ka o hodi. Nden jande be woni takko makko don, tawi ko wa ka alansaraa. ⁴⁰ Tawi oo wi'eteedo Andaraawu, dun ko oo musiddo Sim'uunu Petruusu, ko o goddo e ben dido nanube kongudi Yaayaa din e jokkuba Iisaa ben.

⁴¹ Kanko Andaraawu o adii yiidude e Sim'uunu neene-gooto makko on, o wi'i mo: «Men yi'oyii Almasiihu on.» (Dun no firi «Toddaado on.»)

⁴² Onsay o addi mo e Iisaa. Iisaa ndaari mo, wi'i: «Ko an woni Sim'uunu mo Yuunusa, jooni ko Petruusu noddetadaa.» (Ko woni firo dun ko «fetere.»)

Fii no Iisaa Noddiri Filiipu e Natanayiila

⁴³ Bimbi nden jande, tawi kanko Iisaa himo faalaa yahude Jaliilu, o tawoyi Filiipu, o wi'i mo: «Jokkan.»⁴⁴ Tawi Filiipu ko mo Bayti-Sa'iida ka saare oo wi'eteedo Andaraawu e Petruusu.

⁴⁵ Onsay Filiipu tawoyi oo wi'eteedo Natanayiila, o wi'i mo: «Men yi'ii on mo fii mun windii ka Sariya Muusaa e ka defte annabaabe ben, dun ko Iisaa oo jeyaado Naasirata, bidfo Yuusufu.»

⁴⁶ Onsay Natanayiila wi'i mo: «Hara huunde moyfere no waawi yaltude Naasirata?»

Filiipu jaabii mo wi'i: «Aru ndaaraa!»

⁴⁷ Bay Iisaa yi'ii Natanayiila no ara e makko, o sifii fii makko, o wi'i: «E hino Isra'ilayankeejo haqiiqaajo mo aldaa e yoyre.»

⁴⁸ Kanko Natanayiila o jaabii: «Ko honno andirdaa mi?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko ado Filiipu noddude ma, fewndo ko wonnoda ka ley yibbehi, hari mi yi'ii ma.»

⁴⁹ Natanayiila wi'i: «Karamoko'en, ko onon woni Bidfo Alla on e Lando Isra'iila on!»

⁵⁰ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko fii mi wi'ii mi yi'ii ma ka ley yibbehi gomdinirdaa? A yi'ay ko buri dundoo mawnude. ⁵¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on yi'ay kammu ngun no udditii, malaa'ikaafe Alla ben no wada yawa jippoo e hoore *Bii-Aaden on.»

Fii no Iisaa Wayliri Ndiyan dan Njaram Wiiju

2 ¹ Balde tati bawto dun, peera wadi ka wi'etee Kanaa, dun ko e nder Jaliilu. Tawi yumma Iisaa no ton. ² Iisaa e taalibaafe mun ben kadi saatinaa e on peera. ³ Bay njaram *wiiju dan lellii, yumma makko kanko Iisaa wi'i mo: «Njaram dan lellirii be.»

⁴ Onsay Iisaa jaabii yumma mun, wi'i: «Neene, ko hondun faalanadon mi? Ko fii saa'i an on hewtaali taho!»

⁵ Yumma makko wi'i kurkaadi din: «Wadee kala ko o wi'i on.»

⁶ Tawi no don loode kaaye jeegoo ebbanaade fii ka Yahuudiyankeebe ben salligoo, tawi nde bee e majje no wada embere liitir teemedere. ⁷ Iisaa wi'i be yo be hebbin den loode ndiyan, kambe kadi be loowi e majje haa de heewi. ⁸ Onsay o wi'i be yo be jedu, be nabana ardotoodo fii naameteeji on. Be jedi, be nabani mo. ⁹ Ardotoodo fii naameteeji on kadi mettii dan ndiyan waylaadan njaram wiiju. Tawi o andaa ko honto dan njaram iwi, kono tawi kurkaaduube yooqube ndiyan dan ben kanun no andi. Onsay o noddi wondo tiggude on, ¹⁰ o wi'i mo: «Mo kala ko njaram moyyan dan adotoo yedude, si yedoya jaasudan dan, tuma yaraa moyya. Kono an, hida mari njaram moyyan dan haa jooni!»

¹¹ Ko ndee maande hawniinde o attii wadude kanko Iisaa, dun ko ka wi'etee don Kanaa e nder diiwal Jaliilu wadi. Ko nii o banginiri darja makko on, taalibaabe makko ben kadi gomdini mo.

Fii no Iisaa Radori Yeeyooobe ben ka Juulirde Mawnde

(Mat. 21.12-17; Mrk. 11.15-19; Luk. 19.45-48)

¹² Ko bawto dun, o yaadi e yumma makko e neene-gootooobe makko ben e taalibaabe makko ben Kafernahuum. Be weeri don balde seeda.

¹³ Tawi juldeere Yahuudiyankeebe ben, dun ko *Juldeere Yawtaneede nden, badike. Onsay Iisaa yahi *Yerusalaam. ^{b14} O tawi yeeyooobe na'i e baali e gabooji e wadoobe sensa-sensita no joodii ka dingiral *juulirde mawnde. ¹⁵ Onsay o moyyini paatawol boggi, o radii be fow ka dingiral juulirde mawnde wondude e baali din e na'i din, o saakiti kaalisiji wadaynoobe sensa-sensita ben, o libi taabe den. ¹⁶ O

^b2.13 Egg. 12

wi'i yeeyaynoobe gabooji ben: «Ittee du'un doo! Wota on wadu suudu Baaba an ndun suudu yeeyirdu!»

¹⁷ Onsay taalibaabe ben anditi wonde dundoo no windinoo: «Giggol ngol mi joganii suudu maa ndun no e an wa yiite wonge lan jaamude.»^c

¹⁸ Onsay hooreebe Yahuudiyankeebe ben yetti haala kan wi'i mo: «Ko maande hawniinde honde waawudaa men hollude fii bangingol hida gasa warrude nii?»

¹⁹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Lancee ndee juulirde, mi immintinay nde e nder balde tati!»

²⁰ Onsay kambe Yahuudiyankeebe ben be wi'i: «E nder duubi cappande nay e jeegoo ndee juulirde no darneede, an non a immintinay nde e nder balde tati?»²¹ Kono tawi kanko juulirde nde o wonnoo wowlude fii mun nden, ko bandu makko ndun. ²² Bay wonoyii non o immintinaama e hakkunde maybe ben, taalibaabe makko ben anditoyi wonde hari o wi'uno dun, onsay be gomdini bindi din e ngol kongol ngol Iisaa wi'unoo.

²³ E nder ko Iisaa wonnoo Yerusalaam kon, dun ko ka Juldeere Yawtaneede, buy gomdini innde makko nden sabu maandeeji hawniidi di o wadaynoo din. ²⁴ Kono Iisaa hoolanooki be, ko fii hari himo andunoo yimbe ben fow, ²⁵ awa kadi o hatonjinaa e humpiteede fii yimbe ben, ko fii himo andunoo ko woni ka nder bernde neddanke.

Fii Yewtere nden hakkunde Iisaa e Nikodiyuusu

3 ¹ Tawi no e hakkunde fedde *Fariisiyaabe ben hooreejo Yahuudiyankeebe no wi'ee Nikodiyuusu. ² On ari jemma takko Iisaa, o wi'i: «Karamoko'en, meden andi ko a jannoowo iwrufo ka Alla, ko fii hay gooto waawataa wadude dii maandeeji hawniidi di wonda e wadude, si tawii Alla aldaa e ontigi.»

^c2.17 Zab. 69.10

³ Onsay Iisaa jaabii, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, si neddo jibintinaaka, o waawataa yi'ude *laamu Alla ngun.»

⁴ Nikodiyuusu kadi jaabii, wi'i: «Ko honno goddo waawetee jibintinireede e nder nayeewu mun? E hara himo waawa naatitide kadi ka dimdimol neene makko, o jibintinee?»

⁵ Iisaa jaabii kadi fahin, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, si neddo jibiniraaka ndiyan e Ruuhu Alla on, haray o waawataa naatude ka laamu Alla. ⁶ Ko jibiniraa bandu kon ko bandu, ko jibiniraa kadi Ruuhu Alla on kon ko ruuhu.

⁷ Wota a ngaldu fii mi wi'ii ma bee jibintinedon kesun. ⁸ Ko fii hendu ndun no wifirde ka faaliraa woo, hida nanude hawa kan, kono a andaa ko honto ndu iwri maa ko honto ndu fewri. Ko nii kadi fii kala hebiraado Ruuhu Alla on.»

⁹ Nikodiyuusu yettiti haala kan kadi, wi'i: «Dun ko honno gasirta wonirde?»

¹⁰ Iisaa jaabii, wi'i: «Ko a jannoowo *Isra'iilayankeebe ben e a andaa dun? ¹¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, ko ko men andi men wowlata, awa kadi ko ko men yi'i men seeditotoo, kono onon on jabataa seeditoore amen nden. ¹² Si on gomdinaali fii piiji adunayankeeji di mi yewti on fii mun din, haray ko honno gomdinirton piiji kammuyankeeji di mi yewtoyta on fii mun din? ¹³ Hay gooto yawaali ka kammu si hinaa Iwrufo ka kammu on, dun ko *Bii-Aaden on. ¹⁴ Wano Muusaa townirnoo mboddi ndin non ka wulaa, ko bee Bii-Aaden on kadi towniree non, ¹⁵ fii kala gomdindo mo yo hebu *ngurndan poomayankejan.

¹⁶ «Ko fii hakkee ko Alla yidi aduna on, o yedii mo Biddo makko bajjo on, fii kala gomdindo mo wota halko, kono yo ontigi hebu ngurndan poomayankejan. ¹⁷ Ko fii Allaahu on addaali Biddo makko on e oo aduna fii jaawugol aduna on, kono ko fii yo aduna on dandire sabu makko. ¹⁸ On gomdindo mo jaawetaake, kono on mo gomdinaali mo jaawaama wuren, bayru o gomdinaali innde Biddo Bajjo Alla on.

¹⁹ Awa e hino jaawoore nden: ndaygu ngun arii ka aduna, kono yimbe ben yidii niwre nden furi ndaygu ngun, bay kuude mabbe den ko bonde. ²⁰ Ko fii kala

wadoowo bone haray no aji ndaygu ngun, ontigi arataa ka ndaygu fii wota kuude makko den feeju. ²¹ Kono on huutoroowo goonga on aray ka ndaygu fii yo weebite wonde kuude makko den ko e Alla huuwiraa.»

Fii Seeditoore Yaayaa Dimmere nden

²² Bawto dun Iisaa e taalibaabe mun ben yahi e ngal diiwal *Yahuuda. O jallidi e mabbe don, tawi himo *loota maande kisiyee. ²³ Tawi Yaayaa kadi no *lootude maande tuubuubuyee ka wi'etee don Enuuna, dun ko takko Saliima, bay tawi ndiyan buy no don. Yimbe no yahaynoo don fii yo o lootu be, ²⁴ ko fii tawi Yaayaa wadaaka taho e kaso. ²⁵ Kono yeddondiral immii hakkunde taalibaabe Yaayaa ben e Yahuudiyankejo goo e telen-ma labbinegol ngol. ²⁶ Ben badii Yaayaa, be wi'i mo: «Karamoko'en, mo wondunodaa on gada Yurdayniwol, dun ko on mo seeditidaa fii mun, himo lootude yimbe ben, awa kadi fow no jaarude e makko!»

²⁷ Onsay Yaayaa jaabii be, wi'i: «Neddo ko ko okkaa ka kammu kon tun waawi hendaade. ²⁸ Onon tigi ko on seedeebe an wonde mi wi'ii hinaa min woni *Almasiihu on, kono ko mi imminaado yeeso makko. ²⁹ Ko hombo jeyi jomba? Ko jombudo mo on. Ko wonani njaatigi jom-jomba ko daragol takko makko, hedoo mo, nana hito makko, heewa weltaare, nden weltaare an-le timmii. ³⁰ Bee on beydoo, min mi duytoo. ³¹ Ko fii on Iwrufo dow no e hoore fow. On mo ka leydi ko mo ka leydi, o wowliray kadi wa mo ka leydi. Kono Iwrufo ka kammu on no e hoore fow. ³² On non no seeditaade ko yi'i kon e ko nani kon, kono hay gooto jabataa nden seeditoore makko. ³³ Kala on jabudo nden seeditoore makko, haray banginii wonde Alla ko goonga. ³⁴ Ko fii on mo Allaahu on nuli, ko daaluyeeji Alla din o wowlata. Ko fii Allaahu on yeday mo Ruuhu mun on no heewiri. ³⁵ Baabaajo on no yidi Bidfo on, awa kadi o wattii fow e juude makko. ³⁶ Kala gomdindo Bidfo on, haray no mari ngurndan poomayankejan, kono on mo halfinaaki e Bidfo on yi'ataa ngurndan, ko fii tikkere Alla nden wonay e hoore makko.

Fii no Iisaa Yewtidiri e Debbo Samariyankeejo on

4 ¹Fariisiyaaɓe* ɓen nani wonde Iisaa no ɓurude Yaayaa hebude taalibaaɓe, o loota ɓe, ²(kono tawi wonaa kanko Iisaa tigi wonnoo lootude, kono ko taalibaaɓe makko ɓen wonnoo lootude). ³Bay Iisaa humpitike ɗun, o iwi ka diiwal Yahuuda ɗon, o yiltitii ka diiwal Jaliilu. ⁴Tawi-le bee o tayitoya *Samariiya.

⁵E nder ɗun, o hewti e saare jeyaande e Samariiya no wi'ee Sikaara e binde ngesa mba Yaaquuba okkunoo ɓidɗo mun on, ɗun ko Yuusufu. ⁶Tawi woyndu Yaaquuba ndun no ɗon. Iisaa joodii ka binde woyndu sabu ronkere yaadu ndun, ɗun ko wa tumbere jalorma.

⁷Debbo Samariyankeejo ari yoogugol ndiyan. Iisaa wi'i mo: «Okkoran mi yara.»⁸(Ko fii hari taalibaaɓe makko ɓen no yahi ka saare fii soodugol jaametee.)

⁹On debbo Samariyankeejo wi'i mo: «Ko honno an a Yahuudiyankoojo torortaa mi ko yaraa, mi Samariyankeejo?» (Ko fii huuwondiral alaa hakkunde Yahuudiyankooɓe ɓen e Samariyankeeɓe ɓen.)

¹⁰Iisaa jaabii mo, wi'i: «Si hiɗa andunoo dokkal Alla ngal e Wi'udɗo ma «okkoran mi yara» on, hanno ko an torotonoo mo ko yaraa, o okkore ndiyan wurnayɗan.»

¹¹Kanko debbo on o jaabii mo, o wi'i: «Koohoojo, a alaa hay huunde ko yoogiraa, awa-le woyndu ndun no luggi. E hara ko honto hebaynodaɗa non ɗan ndiyan wurnayɗan? ¹²E hara a ɓuru ben amen Yaaquuba mawnude, on okkudɗo men nduu woyndu, kanko tigi o yari e mayru wondude e ɓiɓɓe makko e jawle makko?»

¹³Iisaa jaabii, wi'i: «Kala yarudɗo ɗan ndiyan ɗondoyte kadi. ¹⁴On yarudɗo non ndiyan ɗan mi okkorta mo ɗan, ɗondetaake hande kadi. Kono ndiyan ɗan mi okkorta mo ɗan wontay e makko ɓundu ndiyan, ɓuloojan fii yedugol *ngurndan poomayankejan.»

¹⁵Debbo on jaabii mo, wi'i: «Koohoojo, okkoran ɗan ndiyan, hara mi ɗondetaake hande kadi, e hara mi artaali ɗoo hande kadi yoogugol.»

¹⁶ Onsay kanko Iisaa o wi'i mo: «Yahu noddoyaa moodi maa, araa.»

¹⁷ Debbo on jaabii mo, wi'i: «Mi alaa moodi.»

Iisaa wi'i mo: «A wowlia haqiiqa, ko wi'udaa kon wonde a alaa moodi. ¹⁸ Ko fii a hebii dewle jowi, awa kadi mo wondudaa on fewndo doo wonaa moodi maa. E dun non a wowlia goonga.»

¹⁹ Debbo on wi'i mo: «Koohoojo, mi tawii ko a annabaajo. ²⁰ Menen Samariyankeebe ben, baabiraabe amen ben non rewii Alla e ngoo fello. Kono onon Yahuudiyankkeebe ben, hidon wi'i ko Yerusalaam woni nokkuure ka Alla rewetee don.»

²¹ Iisaa wi'i mo: «Hey ko an yo debbo, hoolo lan, saa'iiji goo no aroya hara hinaa e hoore ngoo fello, hinaa Yerusalaam rewoton Baabaajo on. ²² Ko fii onon hidon rewude ko on andaa, menen meden rewude ko men andi, ko fii kisiyee mo Alla yedata on ko e Yahuudiyankkeebe ben ardi.^{d23} Kono saa'i on no arude, dun-le wuren o hewtii, ka rewoobe e haqiiqa ben rewira Baabaajo on Ruuhu e goonga, ko fii ko sifa ben rewiroobe mo non, Baabaajo on woni daabbude. ²⁴ Alla ko Ruuhu, bee rewoobe mo ben rewira mo Ruuhu e goonga.»

²⁵ Debbo on wi'i mo kadi: «Mido andi wonde *Almasiihu on aroyay, dun ko Toddaado on. Nde o aroyi, o yewtay men fow.»

²⁶ Iisaa jaabii mo wi'i: «Ko min oo Wondo ma wowlande nii woni on.»

Fii Misal Yettaangal e Baagol

²⁷ Onsay taalibaabe ben hewti, be njaldi ko o wonnoo e yewtitude e debbo on kon. Kono hay gooto e mabbe landaaki mo, wi'i: «Ko hondun faaladaa?» maa «Ko hondun yewtidantaa e makko?».

^d4.22 Dun no faamora kadi ko Yahuudiyankkeebe ben yottini gandal fii kisiyee.

²⁸ Debbo on kadi acci don loonde nden, o yahi ka saare, o wi'i yimbe ben: ²⁹ «Aree ndaaron neddo wowlando lan kala ko mi wadi. Taw si wonaa kanko woni Almasiihu on?» ³⁰ Onsay ben yalti ka saare, be ari e makko.

³¹ Wa fewndo onsay, tawi taalibaabe ben no jeejude mo, wi'a: «Karamoko'en, nafee!»

³² Kono o jaabii be, o wi'i: «Midu mari jaametee ko mi jaama ko on andaa.»

³³ Onsay taalibaabe ben wi'indiri: «E hara ko goddu addani mo ko o jaama?»

³⁴ Iisaa wi'i be kadi: «Neema an on ko wadugol faale Nuludu lan on e timmingol golle makko den. ³⁵ E on wi'aali kadi: «Doo e baagol ngol no heddi lebbi nay?» Hey, mi wi'ii on, bantee giteden, ndaaron gese den, de wojjanii baagol! ³⁶ Jooni wa'oowo on hebay njoddi, o mooba neema fii ngurndan poomayankejan dan, fii yo sankoowo on e wa'oowo on weltodu. ³⁷ Ko fii ngal misal doo ko goonga wonde: «Ko goddu aawata, oya on sojita.» ³⁸ Mi nulii on sojitoogol ko on remaano. Wobbe remiino, ko e nder yangi ben kin naatudon.»

³⁹ Samariyankeebe duuduube e nden saare gomdini Iisaa sabu ngol kongol ngol oo debbo seeditanii mo, o wi'i: «O wowlanii lan kala ko mi wadi.» ⁴⁰ Bay Samariyankeebe ben arii e makko, be torii mo wonugol takko mabbe, laatii o woni don balde didi.

⁴¹ Gomdinbe ben burti duudude kadi sabu kongol makko ngol, ⁴² tawi hibe wi'a on debbo: «Hinaa sabu kongol maa ngol hande kadi men gomdiniri, kono ko bay menen tigi men hedike mo. Meden andi wonde ko kanko woni Dandoowo aduna on.»

Fii Maande Dimmere Hawniinde Iisaa nden

⁴³ Bay den balde didi feyyii, Iisaa iwi don fii yahugol Jaliilu, ⁴⁴ fii kala o seeditike kanko tigi wonde annabaajo alaa teddungal ka leydi mun. ⁴⁵ Bay wonii o hewtii Jaliilu, be Jaliilu ben jabbi mo, sabu tawde hari be yi'ii ko wadi Yerusalaam kon

fow ka fewndo juldeere, bay kambe kadi be yahuno juldeere nden. ⁴⁶ O yiltitii kadi Kanaa, dun ko e nder Jaliilu, ka o waylunoo ndiyan dan njaram *wiiju don.

Tawi bidɗo yeesoojo laamateeri ndin, wondo Kafernahuum, no nawni. ⁴⁷ Bay o nanii wonde Iisaa iwii ka diiwal Yahuuda arii Jaliilu, on ari tawi mo, o torii mo yahugol ndikkinoya on bidɗo makko wondo e daande mayde.

⁴⁸ Iisaa wi'i mo: «Onon si on yi'aali maandeeji e kaawakeeji, on gomdintaa few!»

⁴⁹ Kono on yeesoojo laamateeri ndin wi'i mo: «Koohoojo, seenee ado paykun an kun maayude!»

⁵⁰ Iisaa wi'i mo: «Yahu, bidɗo maa on ndikkii.»

On nedɗo hoolii kongol ngol Iisaa wi'i mo ngol, o yahi. ⁵¹ E nder ko o yiltitotoo kon, o fotti e kurkaadi makko din, ben wi'i mo wonde bidɗo makko on ndikkii. ⁵² O landii be ko e saa'i hombo hayfani paykun kun. Ben jaabii mo: «Ko hanki tumbere jalorma nguli bandu kin yalti e makko.»⁵³ Onsay kanko baabaajo on o anditi ko e on saa'i tigi Iisaa wi'i mo «bidɗo maa on ndikkii.» Onsay o gomdini, kanko e yimbe suudu makko ndun fow.

⁵⁴ Ko ndee maande hawniinde doo woni dimmere nde o wadi bay o iwii ka diiwal Yahuuda, o arii Jaliilu.

Fii no Iisaa Selliniri Jukkunnaajo

5 ¹ Bawto dun, juldeere Yahuudiyankeebe wadi. Iisaa yahi Yerusalaam. ² Tawi beelun no Yerusalaam don ka binde dambugal wi'eteengal Dambugal Baali. Kun beelun no wi'ee e haala Yahuudiyanke Betesada, caaliiji jowi no hundi kun.

³⁻⁴ Nawnuube duudube no waalii e ley din caaliiji, dun ko gila e bumbe e bofoobe e maaya-banduube, ⁴⁵ Tawi godɗo no don, jawɗo gila duubi cappande tati e jeetati.

^{d5.4} Bindi goo no beyditi dun ka lannooɗe aaya on: habbiibe memminagol ndiyan beelun kun. Ko fii hari malaa'ikaajo no woowi tippaade e kun beelun e saa'iiji goo, o yeyā ndiyan dan. Kala non on adinooɗo yollaade bawto memminagol ndiyan dan, o ndikkay, dun non nawnaare nde o wondunoo woo.

⁶ Iisaa yi'i on no waalii, o andi on no don gila neebii. Kanko Iisaa o wi'i on: «Hida faalaa hettude cellal?»

⁷ Nawdo on jaabii mo, wi'i: «Koohojo, mi alaa hay gooto ko yollammi ka nder beelun si ndiyan dan memminike. Doo yo wonu mi hewtii, haray goddo attike lan yollaade.»

⁸ Onsay Iisaa wi'i mo: «Immo, yettaa dankun maa kun, yahaa.»⁹ Don kisan on neddo hetti cellal, o yetti dankun makko kun, o woni e jindugol.

Dun hawrondiri e *aseweere, dun ko *jalaande fowteteende e mun nden.

¹⁰ Hooreebe Yahuudiyankeebe ben wi'i on sellinaado: «Ko jalaande fowteteende nii! Hande daganaaki ma yettugol danki maa kin!»

¹¹ Kono o jaabii be, o wi'i: «Ko sellindo lan on wi'immi: <Yettu dankun maa kun, yahaa.>»

¹² Onsay ben landii mo: «Ko neddo hombo wi'u-maa: <Yettu, yahaa?>»¹³ Kono tawi on sellinaado andaa ko hombo, ko fii hari Iisaa majjitorii mo e hakkunde yimbe wonnoobe e nden nokkuure ben.

¹⁴ Bawto dun Iisaa tawti mo ka *juulirde mawnde, o wi'i mo: «E hino a hettii cellal. Wota a waditu junuubu hande kadi, fii wota goddun goo hebe ko buri dundoo bonde.»¹⁵ Onsay on neddo yiltitii, wi'i hooreebe Yahuudiyankeebe ben wonde ko Iisaa sellini mo.

Fii hakkunde Biddo on e Baabaajo on

¹⁶ Ko wadi si hooreebe Yahuudiyankeebe ben cukkii Iisaa, ko sabu tawde o wadii dun e aseweere. ¹⁷ Kono Iisaa jaabii be, wi'i: «Ben an no gollude haa jooni. Min kadi mido gollude.»¹⁸ Sabu dun hooreebe Yahuudiyankeebe ben burti dabbude no warira mo, dun non hinaa fii tun himo bonni Sariya on e asewe, dun ko jalaande fowteteende nden, kono ko fii himo inni kadi Alla ko Ben makko, ko nii o waditori himo fota e Alla.

¹⁹ Kono Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, Bidɗo on waawataa waɗude hay huunde immorde e makko kanko tigi, si hinaa ko o yi'i Baabaajo on no waɗa kon. E kala ko Baabaajo on wadi, Bidɗo on kadi waɗiray wano non. ²⁰ Ko fii Baabaajo on no yidi Bidɗo on, o hollay mo kadi kala ko o waɗata. Awa kadi o hollay mo kuude ɓurde dee doo, fii no woniron e nder ɗalaw. ²¹ Ko ɗun wadi, wano Baabaajo on immintinirta maybe ɓen non, o wurnita ɓe, ko wano non kadi Bidɗo on wurnitirta on mo o faalaa wurnitude. ²² Ko wattii e ɗun, Baabaajo on jaawataa hay gooto, kono o wattii kala jaawoore e juude Bidɗo on, ²³ fii yo fow teddin Bidɗo on wano ɓe teddiniri Baabaajo on non. On mo teddinaali Bidɗo on haray teddinaali Baabaajo on, on Nuludo mo.

²⁴ «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala on hediido kongol an ngol, gomɗini Nuludo lan on, haray on no e *ngurndan poomayankejan. Awa kadi o aretaake e jaaweede, ko fii haray o iwii e mayde, o arii e ngurndan. ²⁵ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, saa'i araynooɗo on ko fewndo doo, nde maybe ɓen nani hawa *Bidɗo Alla on, ɓen nanube wuura. ²⁶ Ko wano non, nde tawnoo ko Baabaajo on woni bundu ngurndan, ko wano non kadi o yediri Bidɗo on wonugol bundu ngurndan, ²⁷ o yedi mo kadi bawgal waɗugol jaawoore nden, ɓay ko kanko woni *Bii-Aaden on. ²⁸ Wota ɗun ɗaldin on, ko fii saa'i no arude mo tawata wonbe ka genaale ɓen fow nanay hawa makko kan, ɓe immitoo. ²⁹ Waɗunoobe ko moyyi ɓen immitoo ummutal ngurndan, waɗunoobe ko boni ɓen immitoo ummutal jaawoore. ³⁰ Min non, mi waawataa waɗude hay huunde immorde e an min tigi, ko ko mi naniri Alla kon mi jaawirta. Naawoore an nden-le ko feewunde, ko fii hinaa faale an on mi woni waɗude, kono ko faale Nuludo lan on.»

Fii Seeditooje Bidɗo on

³¹ «Si ko min woni seeditanaade hoore an, haray seeditoore an nden wonaa goonga. ³² Ko godɗo goo seeditanii lan. Midɗo andi non kon ko o seeditii fii an ko

goonga. ³³ Onon on nelii wobbe e Yaayaa, o seeditanii goonga on. ³⁴ Min non mi hatonjinaa yo neddo seeditano lan. Ko mi wowliri fii seeditoore Yaayaa nden, ko fii yo on dande. ³⁵ Yaayaa hari ko lampu hubbudo ndaygudo, faaladon weltorde ndaygu makko ngun e nder saa'ihun.

³⁶ «Min mido mari seedee burdo mo Yaayaa on mawnude, ko fii kuude de Baabaajo on jonni lan fii laatingol den, ko den kuude tigi woni seeditanaade lan wonde ko Baabaajo on nuli lan. ³⁷ On non Baabaajo Nuludo lan, kanko tigi o seeditike fii an. Haa hande on nanaali hito makko, maa yi'on mbaadi makko, ³⁸ awa kadi daaluyee makko on tabitaa e mon, ko fii on gomdinaali mo o nuli on. ³⁹ Hidon taskoo bindi din, bay hidon sikka ko kanji hebirton ngurndan poomayankejan, e hin-le ko din seeditii fii an. ⁴⁰ E hara-le on faalaaka arude e an fii hebugol ngurndan dan.

⁴¹ «Min-le, mi alaa dabbeude no yimbe ben mantirammi. ⁴² Kono mido andi on, on joganaaki Alla giggol. ⁴³ Min ko e innde Ben an mi ari, kono on wernaali lan. Kono si goddo arii e innde mun, on wernay mo. ⁴⁴ Ko honno gomdindirton onon, si tawii ko mantindirgol yidufon, hara hinaa dabbugol mantoore iwrunde ka Allaahu Bajjo on nden?

⁴⁵ «Wota on sikku min mi felay on yeeso Ben an. Ko Muusaa woni feloowo on on, on mo hoolordon. ⁴⁶ Ko fii si on gomdinno Muusaa, on gomdinayno lan min kadi, bay himo windi fii an. ⁴⁷ Kono si on gomdinaa bindi makko din, haray ko honno gomdindirton kongudi an din?»

Fii no Iisaa Namminiri Yimbe Guluuje Njowo

(Mat. 14.13-21; Mrk. 6.30-44; Luk. 9.10-17)

6 ¹ Bawto dun Iisaa yahi, wontiri gada *Weendu Jaliilu ndun. (Ndun weendu no wi'ee kadi Tiberiyaada.) ² Tawi jamaa duudufu no jokki mo sabu maandeeji hawniidi di be yi'aynoo himo wada din e hoore nawnube ben. ³ Kanko Iisaa o yawi

ɗon e hoore fello, o joododi ɗon e taalibaaɓe makko ɓen. ⁴Tawi juldeere Yahuudiyankeeɓe ɓen, ɗun ko *Juldeere Yawtaneede nden, ɓadike.

⁵Onsay Iisaa ɓanti gite ɗen, yi'i on jamaa ɗuududo no ara e makko. O wi'i Filiipu: «Ko honto soodeten ɗoo jaametee fii ko ɓee yimɓe jaama?»⁶ (Ko o wiirunoo ɗun ko fii ndarndagol mo, ko fii hari himo andunoo ko hondun o wadata.)

⁷Filiipu jaabii mo, wi'i: «Hay *dinaruuji teemedɗe ɗiɗi yonataa ko soodee bireedi haa ɗun yona fii yo mo kala heɓu seeda!»

⁸Godɗo e taalibaaɓe makko ɓen no wi'ee Andaraawu, ɗun ko oo miɗɗiraawo Sim'uunu Petruusu, wi'i mo: ⁹«Suka no ɗoo mardo bireediije jowi e liyyi ɗiɗi. Kono ko hondun ɗun nafata oo jamaa ɗoo fow?»

¹⁰Onsay Iisaa wi'i: «Jodɗinee yimɓe ɓen.» Tawi huɗo buy no e nden nokkuure. Ben joodii, tawi ko wa ɓe worɓe guluuje njowo. ¹¹Ƴawto ɗun Iisaa yetti bireedi on, o jarni Alla, o senditani wonɓe ɗon ɓen. O wadiri liyyi ɗin kadi wano non haa mo ɓee heɓi yeru faale mun on.

¹²Ƴay wonii ɓe haarii, o wi'i taalibaaɓe makko ɓen: «Moobitee kunte luttude ɗen fii wota hay huunde bonu.»¹³ Ben hocci ɗe, ɓe hebbini debeeje sappoo e ɗiɗi ko jaamaa luttinaa ko iwi e ɗen bireediije jowi.

¹⁴Ƴay ɓen yimɓe yi'ii nden maande hawniinde nde Iisaa wadi, ɓe wi'i: «Ko oo tigi woni Annabaajo haanudo arude ka aduna on!»¹⁵ Ƴay Iisaa andii wonde ɓe faandanike yettugol mo lammina, o sortii e hakkunde maɓɓe, o woni feere ka fello ton.

Fii no Iisaa Seppiri ka hoore Ndiyan

(Mat. 14.22-33; Mrk. 6.45-52)

¹⁶Ƴay wonii niɓɓii, taalibaaɓe makko ɓen tippori ka weendu. ¹⁷Ƴe bakii e laakun fii yahugol e ngoya sengo weendu ndun, ɗun ko Kafernahuum, tawi niwre nden wadii, ɓe yiitidaali e Iisaa taho. ¹⁸Onsay hendu dolnundu wifi, ndiyan weendu

ndun yeyii. ¹⁹ Bay wonii be awyɪnii laakun kun wa kilomeeterji jowi maa jeegoo, be haccii Iisaa no seppa ara ka hoore ndiyan, himo badaade laakun kun, onsay be huli. ²⁰ Kono Iisaa wi'i be: «Ko min nii! Wota on hulu!»²¹ Tawi hiɓe faalaa mo yettude tumba ka nder laakun, tun laakun kun hewti leydi ka be yahaynoo don.

²² Bimbi nden jande, jamaa wonnoodo e ngoya sengo weendu ndun ndaari tawi ko laakun gootun wonnoo don, awa kadi Iisaa bakodaano e taalibaabe mun ben e kun laakun, kono ko taalibaabe ben tun yahi. ²³ Onsay laakoy goo iwroyi Tiberiyaada, be ari e binde ndee nokkuure nde ben jaamunoo bireedi e mun bawto Koohoojo on jarnude. ²⁴ Bay ben yimɓe ndaarii tawii Iisaa woo, taalibaabe mun ben woo alaa don, be bakii kamɓe tigi e koy laakoy, be yahi Kafernahuum fii daɓɓitoogol Iisaa.

Fii no Iisaa Woniri Bireedi Wurnoowo

²⁵ Ben yimɓe tawtiroyi Iisaa ka gada weendu, be wi'i mo: «Karamoko'en, nde hewtudon doo?»

²⁶ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, hinaa fii on yi'ii maandeeji hawniidi wondon mi daɓɓitirde, kono ko fii on jaamii haa on haarii.

²⁷ Wota on yangano jaametee lannoowo on, kono yanganee jaametee luttoowo fii *ngurndan poomayankejan dan on, dun ko on mo *Bii-Aaden on yedata on, ko fii ko e makko Alla Baabaajo on noti maande mun nden.»

²⁸ Ben kadi wi'i mo: «Ko hondun men wadata fii yo men huuwu kuude de Alla faalaa den?»

²⁹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Ko woni kuugal ngal Alla faalaa ngal, ko yo on gomdin on mo o nuli.»

³⁰ Be wi'i mo kadi: «Ko maande hawniinde honde wadataa jooni, men yi'a, men gomdine? Ko kuugal hongal wadataa? ³¹ Baabiraaɓe men ben jaamuno <*manna> ka wulaa, wano windori non: <O okkori ɓe bireedi immorde ka kammu.>»^e

³² Onsay Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, hinaa Muusaa okkori on bireedi immorde ka kammu, kono ko Ben an okkori on bireedi tigi-tigiijo iwruɗe ka kammu. ³³ Ko fii bireedi Alla on ko on Iwroowo ka kammu, yeda yimbe ben ngurndan.»

³⁴ Onsay ɓe wi'i mo: «Koohoojo, awa okkor men saa'i kala on bireedi.»

³⁵ Iisaa wi'i ɓe kadi: «Ko min woni Bireedi Wurnoowo on: kala arɗo e an weeletaake hande kadi, e kala on gomɗiɗo lan ɗonɗetaake hande kadi. ³⁶ Kono mi andinii on, on yi'ii lan, kono on gomɗinaali. ³⁷ Kono ɓe Baabaajo on yedi lan ben fow aray e an, kala non on arɗo e an mi radotaako mo. ³⁸ Ko fii hinaa wadugol faale an on tippinimmi iwruɗe ka kammu, kono ko wadugol faale Nuludɗo lan on. ³⁹ Ko fii e hino faale on Nuludɗo lan: ko wota hay gooto e ɓe o yediimmi ben hayru, kono ko yo mi immintin ɓe ka jalaande sakkitorde. ⁴⁰ Ko woni faale Ben an on kon, ko kala yi'udɗo Biɗɗo on, gomɗini mo, yo hebu ngurndan poomayankejan, awa kadi mi immintina mo ka jalaande sakkitorde.»

⁴¹ Onsay Yahuudiyankeɓe ben fudɗii ŋunude fii makko, ɓay hari o wi'ii ko kanko woni Bireedi Iwruɗo ka kammu on. ⁴² Tawi hiɓe wi'a: «E hara hinaa oo woni Iisaa, biɗɗo Yuusufu on, on mo anduɗen yumma mun e ben mun? Ko honno non on wi'irta ko ka kammu o iwri?»

⁴³ Onsay Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Wota on ŋunu hakkunde mon. ⁴⁴ Hay gooto waawataa arude e an si hinaa hara ko Baabaajo Nuludɗo lan on poodi mo, mi immintinoya mo ka jalaande sakkitorde. ⁴⁵ No windii ka defte annabaabe ben

^e6.31 Egg. 16

wonde: «Alla jannay ɓe fow.»^f Kala on nanando Baabaajo on, jaɓi gandal iwrungal ka makko ngal, aray e an. ⁴⁶ Hay gooto yi'aali Baabaajo on, si hinaa on Iwurdo ka Alla, on kajun yi'ii Baabaajo on. ⁴⁷ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala gomɗindo haray heɓii ngurndan poomayankejan ɗan. ⁴⁸ Ko min woni Bireedi Wurnoowo on. ⁴⁹ Baabiraabe mon ɓen jaamuno «manna» ka wulaa, kono ɓe maayuno. ⁵⁰ E hino doo Bireedi tippiido iwruɗe ka kammu on, fii kala jaamudo mo wota maayu. ⁵¹ Ko min woni Bireedi Wurdo tippiido iwruɗo ka kammu on, kala jaamudo oo bireedi, ontigi wuuray haa poomaa. Ko ɓandu an ndun woni on bireedi mo mi okkitirta, fii no aduna on wuurira.»

⁵² Onsay Yahuudiyankeɓe ɓen sonki hakkunde maɓɓe, ɓe wi'i: «Ko honno oo waawirta okkude en teewu mun ngun, yo en jaamu?»

⁵³ Onsay Iisaa wi'i ɓe: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, si on jaamaali teewu ɓii-Aaden on, yaron yiiyan makko ɗan, haray on hebataa ngurndan. ⁵⁴ Ko fii kala jaamudo teewu an ngun, yari yiiyan an ɗan, haray heɓii ngurndan poomayankejan, awa kadi mi immintinay mo ka jalaande sakkitorde. ⁵⁵ Ko fii teewu an ngun ko neema tigi, awa kadi yiiyan an ɗan ko njaram tigi. ⁵⁶ Ko fii kala jaamudo teewu an ngun, yari yiiyan an ɗan, haray o humondirii e an, min kadi mi humondirii e makko. ⁵⁷ Bay Baabaajo Wurdo on nulii lan, awa kadi mido wuuriri Baabaajo on, ko non kadi kala on jaamudo lan wuurirta sabu an. ⁵⁸ Ko oo doo woni Bireedi tippiido iwri ka kammu on. O wa'aa wa mo baabiraabe mon ɓen jaami on, ɓe maayi. Kala on jaamudo oo bireedi doo wuuray haa poomaa.»⁵⁹ Ko ɗun Iisaa wi'unoo wa fewndo ko o jannaynoo ka juulirde Kafernahuum.

⁶⁰ Bay ɓe nanii ɗun, buy e hakkunde taalibaabe makko ɓen wi'i: «Ngol kongol no satti. Ko hombo waawi jabude ngol?»

^f6.45 Isa. 54.13

⁶¹ Bay Iisaa andanii hoore mun wonde taalibaabe makko ben no ŋunude fii dɔn, o wi'i be: «E hara dɔn feggin on? ⁶² E si on yi'ii non Bii-Aaden on no yenta ka wonnoo ton? ⁶³ Awa, ko Ruuhu Alla on wurnata, bandu ndun nafataa huunde. Dii kongudi, di mi yewtata on, ko iwrudi e Ruuhu Allaahu yedoowo ngurndan on. ⁶⁴ Kono wobbe no e hakkunde mon be gomdinaa.» (Ko Iisaa wi'irnoo dɔn, ko fii hari himo andi gila ka fudfoode ko hombo woni mo gomdinaa, e ko hombo janfoytoo mo.)

⁶⁵ O beyditi kadi, o wi'i: «Ko dɔn wadi si mi wi'ii on: Hay gooto waawataa arude e an si hinaa taw hara ko Baabaajo on yedi ontigi.»

⁶⁶ Gila nden jande buy e taalibaabe makko ben yiltii, be acciti yaadugol e makko. ⁶⁷ Onsay Iisaa wi'i sappoo e didoobe ben: «E onon-le, on faalaaka yahude?»

⁶⁸ Onsay Sim'uunu Petruusu jaabii mo, wi'i: «Koohojo, men jokka hombo? Ko onon jogii kongudi ngurndan poomayankejan dan. ⁶⁹ Awa men gomdinii, men andii kadi wonde ko onon woni *Seniido mo Alla!»

⁷⁰ Onsay Iisaa jaabii be, wi'i: «E wonaa ko min subii on, onon sappoo e didoobe ben? Kono goddo e mon ko mo Ibuliisa.» ⁷¹ Tawi ko Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu o woni wowlude fii mun, ko fii ko on janfoytoo mo, on ko goddo e sappoo e didoobe ben.

Fii Angal Gomdinal Musibbe Iisaa ben

7 ¹ Bawto dɔn Iisaa woni e jindugol e nder diiwal Jaliilu ngal, tawi o yidaa jindude few e nder diiwal Yahuuda ngal, ko fii hari hooreebe Yahuudiyankeebe ben no dabɓude no warira mo. ² Hawrondiri juldeere Yahuudiyankeebe, wi'eteende nden *Juldeere Togooji, badike. ³ Onsay neene-gootoobe makko ben wi'i mo: «Iwu doo, yahaa ka diiwal Yahuuda, fii yo taalibaabe maa ben yi'u kuude de wonda wadude den. ⁴ Ko fii hay gooto wadataa huunde e nder gundoo si tawii himo dabɓude

andeede e kene. Si a waɗay dii piiji, hollito e aduna on.»⁵Tawi ben neene-gootooɓe makko tigi gomɗinaa mo kanko Iisaa.

⁶Onsay Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Saa'i on hewtanaali lan taho, kono onon saa'i kala no moyɗani on. ⁷Ko fii aduna on waawataa on ajude, min non, himo joganii lan ngayngu, ɓay mido seeditaade e hoore makko wonde kuude makko ɗen ko bonde. ⁸Onon yahee ka juldeere. Min mi alaa yahude taho e nden juldeere, ko fii saa'i an on hewtaali taho.»⁹Bay wonii o wi'ii ɓe ɗun, o wonti Jaliilu ɗon.

Fii Yewtere nde Iisaa Yewti nden ka Juldeere

¹⁰Bay wonii neene-gootooɓe makko ben yahii ka juldeere, kanko kadi o yahi, kono e nder gundoo e ɓaawo hollitagol. ¹¹Tawi hooreeɓe Yahuudiyankéeɓe ben no ɗaɓɓa mo, wi'a: «Ko honto o woni?»

¹²Tawi ɗunu-ɗunu fii makko on no ɗuudi e hakkunde yimɓe ben. Wobɓe e maɓɓe no wi'a: «Ko o nedɗo moyɗo», beya ben kadi no wi'a: «Oo'o, o majjinay woni jamaa on.»¹³Kono tawi hay gooto alaa wowlude fii makko e kene sabu kulol hooreeɓe Yahuudiyankéeɓe ben.

¹⁴Wa fewndo ko juldeere nden feccii e hakkunde, Iisaa yahi ka *juulirde mawnde woni e jannugol. ¹⁵Onsay Yahuudiyankéeɓe ben ɗaldi, ɓe wi'i: «Ko honno oo andiri bindi ɗin, o jangaali!»

¹⁶Onsay Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Gandal an ngal hinaa e an iwi, kono ko e Nuludo lan on. ¹⁷Kala faalaado waɗude faale Alla on anday si ko e makko ndee jannde iwri, e si tawii dii kongudi an ko e immorde e an min. ¹⁸On mo no wowlude kongudi iwruɗi e mun, haray ko hoore mun woni ɗaɓɓande darja, kono on mo no ɗaɓɓude darja nuludo ɗun on, haray on ko goongaajo, haray angal peewal alaa e makko. ¹⁹E hara Muusaa jonnaano on Sariya on? Kono hay gooto e mon jokkaali on Sariya. E ko fii hondun non eɓɓanton warugol lan?»

²⁰Yimbe ben jaabii mo, wi'i: «An, jinnaaru no e maa! Ko hombo woni daɓɓude no warire?»

²¹Onsay Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Mi wadii kuugal gootal, on fow on ɗaldii. ²²Muusaa yamirii on *sunningol, hay si tawii non ɗun wonaa e makko iwri, kono ko e maamaabe mon ben. Kono onon hidon wadude ɗun e *ɗalaande fowteteende nden. ²³Si godɗo sunninaama e asewe, fii tun wota Sariya Muusaa on bonne, haray ko fii hondun seyтинanton mi fii mido sellini godɗo o fow makko e asewe, ɗun ko ɗalaande fowteteende e mun nden? ²⁴Awa accee ɗaawirgol ko sikkudon kon tun, kono ɗaawee ɗaawoore feewunde.»

Fii Landal si ko Iisaa Woni Almasiihu on

²⁵Tun, wobbe e hoɗube Yerusalaam ben woni e wi'ugol: «E hara hinaa oo wonaa daɓɓeede fii waregol? ²⁶E hino ka o woni wowlude e kene, o alaaka wi'eede hay huunde. E taw si hara yeesoobe ben fottii wonde ko oo woni *Almasiihu on? ²⁷E hin-le hidon andi oo doo ko mo o honto, kono nde Almasiihu on ari, hay gooto andataa ko mo o honto.»

²⁸Onsay Iisaa ewnii fewndo ko o jannata ka juulirde mawnde, o wi'i: «Hidon andi lan, hidon andi kadi ko mo mi honto. E hara-le wonaa hoore an mi arani, kono Immindo lan on ko o goonga, onon-le on andaa mo. ²⁹Min non mido andi mo, bay ko ka makko mi iwri, ko kanko nulimmi.»

³⁰Onsay ɓe woni e daɓɓugol no ɓe nangira mo, kono laatii hay gooto fawaali mo jungo, ko fii hari saa'i makko on hewtaali. ³¹Buy e hakkunde jamaa on gomdini mo, ɓe wi'i: «E hara, nde Almasiihu on aroyi, taw si o wadoyay maandeeji hawniidi burdi di oo doo wadi din?»

³²Bay *Fariisiyaabe ben nanii ko jamaa on woni sowndaade fii makko kon, onsay hoorebe *yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben immini suufaabe ko nanga mo.

³³ Kono Iisaa wi'i: «Midó wondi e mon taho seeda si mi yiltitoo ka Nuludo lan on.

³⁴ Onsay on dab̄bitay lan, on yi'ataa lan, e ka mi wonoyta don, on waawoytaa yahoyde don.»

³⁵ Onsay hooreeɓe Yahuudiyankeeɓe ben wi'indiri: «E hara ko honto o yahoyta fii wota en tawoy mo? E hara o yahay e jamaa men saakitiido e hakkunde *Gereekiyankeeɓe ben, o janna ben Gereekiyankeeɓe? ³⁶ Ko hondun woni ngol kongol ngol o wi'i wonde: «On dab̄bay lan, on yi'ataa lan, e ka mi yahata don on waawataa hewtoyde don?»»

³⁷ Nalaande sakkitorde juldeere nden, dun ko nalaande burnde mawnude nden, Iisaa immii, o ewnii, o wi'i: «On mo no donɗaa yo aru e an, o yara! ³⁸ Ko fii kala on gomɗindo lan, candi ndiyan wurnayɗan bulay e ontigi, wano bindi din wi'iri non.»³⁹ Tawi ko Iisaa woni wowlude fii mun ko Ruuhu Allaahu mo gomɗinɓe mo ben yedoytee on, ko fii hari Ruuhu Allaahu on yedaaka taho, bay hari kanko Iisaa o yentinaaka taho ka mangural.

⁴⁰ Bay wobbe goo e hakkunde jamaa on nanii din kongudi, ɓe wi'i: «Sikke woo alaa, ko oo woni Annabaajo habbanoodo on!»

⁴¹ Tawi beya no wi'a: «Ko oo woni Almasiihu on!» Beya kadi no wi'a: «E hara ko diiwal Jaliilu Almasiihu on feerirta? ⁴² E hara defte den wi'aali wonde Almasiihu on ko e jurriya Daawuuda on iwata, e hoore dun ko e kodolun no wi'ee Bayti-Lahiimi, dun ko ka Daawuuda wonnoo don, o feerata?»⁴³ Dun wadi haa jamaa on yeddondiri sabu makko. ⁴⁴ Wobbe e hakkunde mabbe faalaa mo nangude, kono hay gooto fawaali mo juude.

Fii ko Suufaabe ben Jaabitii Nulnoobe ɓe ben kon

⁴⁵ Onsay suufaabe ben yiltitii ka hooreeɓe yottinoobe sadaka ben e ka Fariisiyaabe ben, ben wi'i suufaabe ben: «Fii hondun on addaali mo?»

⁴⁶ Suufaabe ben jaabii be, wi'i: «Hay gooto yewtiraali wano oo neddo yewtirta niil!»

⁴⁷ Fariisiyaabe ben jaabii be kajun kadi, wi'i: «E hara onon kadi, dun faljinii on?»

⁴⁸ Kaa hara no woodi goddo e yeesoobe ben maa goddo e Fariisiyaabe ben gomdindo mo? ⁴⁹ Kono oo jamaa mo andaa Sariya ko hudaado!»⁵⁰ Onsay Nikodiyuusu jeydaado e mabbe kambe Fariisiyaabe ben, dun ko yiidoynoodo e Iisaa e saa'i goo, wi'i be: ⁵¹ «E hara Sariya men on no waawi jaawude sifa oo neddo ado jentaade mo, anden ko hondun o wadi?»

⁵² Kambe kadi be jaabii mo, be wi'i: «E hara an kadi, ko mo a Jaliilu? Tasko moyya, a taway annabaajo feenjirtaa Jaliilu.»⁵³ Onsay mo kala e mabbe yiltitii ka suudu mun.

Fii Debbo Nangidaado e Jinaa on

8 ¹ Iisaa kajun yaari ka Fello *Zaytuuni. ² Kono no weetirnoo, o arti kadi ka *juulirde mawnde. Jamaa on fow kadi ari e makko, o joodii, o woni e jannugol be.

³ Onsay jannoobe fii Sariya on ben e *Fariisiyaabe ben addi debbo mo be nangi no wada jinaa, be joddini mo hakkunde. ⁴ Be wi'i Iisaa: «Karamoko, oo debbo nanga no wada jinaa. ⁵ Ko fii ka Sariya, Muusaa no yamiri fidugol sifa oo kaaye. An non, ko hondun wi'udaa?»⁶ Tawi ko be wonnoo wi'irde dun, ko fii ndarndagol mo fii no be hebira feere no be toonira mo.

Kono Iisaa ugginii, o nangi windirgol hondu makko ndun ka leydi. ⁷ Nde tawnoo hibe catii e landagol mo tun, o bantii, o wi'i be: «On mo aldaa e junuubu hakkunde mon yo ado fidude mo hayre.»⁸ O ugginii kadi, o woni e windugol ka leydi.

⁹ Bay wonii ben nanii dun, be sortori gooto gooto, gila e burbe mawnude ben, lutti don Iisaa tun e debbo wonnoodo on ka hakkunde. ¹⁰ Bawto dun Iisaa bantii,

wi'i mo: «Debbo, honto toonube ma ben woni? E hay gooto fawaali ma jaawoore?»

¹¹ Debbo on jaabii, wi'i: «Koohoojo, hay gooto.»

Iisaa kadi wi'i mo: «Min kadi men, mi faawaali ma jaawoore. Yahu, wota a waditu junuubu hande kadi.»

Fii no Iisaa Woniri Ndaygu Aduna on

¹² Bawto dun Iisaa yewti yimbe ben, o wi'i: «Ko min woni Ndaygu aduna on. Kala on jokkudo lan yahataa han kadi ka nder nibe, e hoore dun, ontigi hebay ndaygu ngurndan dan.»

¹³ Sabu dun Fariisiyaabe ben wi'i mo: «Hida seeditanaade hoore maa, awa seeditoore maa nden wonaa goonga.»

¹⁴ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «Hay si mi seeditani hoore an, haray nden seeditoore an ko goonga, ko fii mido andi ko honto mi iwi e ko honto mi yahata. Kono onon on andaa ko honto mi iwi e ko honto mi yahata. ¹⁵ Onon, ko no yimbe ben jaawirta non jaawirton, min non, mi jaawataa hay gooto. ¹⁶ Min si mi jaaway, haray jaawoore an nden ko nde goonga, ko fii haray wonaa min tun, mido wondi e Baabaajo on, dun ko on Nuludo lan. ¹⁷ No windii ka Sariya mon wonde seeditoore dido ko goonga. ¹⁸ Min mido seeditanaade hoore an, awa kadi Baabaajo, Nuludo lan on, no seeditaade fii an.»

¹⁹ Onsay ben wi'i mo: «Ko honto non ben maa woni?»

Iisaa jaabii be, wi'i: «On andaa lan, min woo, Ben an woo. Si hidon andunoo lan, harayno hidon andi Ben an.»²⁰ Ko ka nder nokkuure ka arkawal sadaka ngal woni don, Iisaa wowli dii kongudi, fewndo ko o jannata ka juulirde mawnde. Laatii hay gooto nangaali mo, ko fii hari saa'i makko on hewtaali taho.

²¹ Iisaa wi'i be fahin: «Mi yahay, kono on dabbitay lan, maayon e nder junuubu. Onon on waawataa hewtoyde ka min mi yahata ton.»

²² Onsay hooreeɓe Yahuudiyankeeɓe ɓen wi'indiri: «E hara o wartoto, ɓay o wi'ii: «On waawataa hewtoyde ka mi yahata ton?»»

²³ O wi'i ɓe kadi: «Onon ko on ɓe ley gaa, min ko mo mi ka dow. Ko fii onon, ko on ɓe oo aduna, min non wonaa mo mi oo aduna. ²⁴ Ko ɗun wadi si mi wi'ay on, on maayay e nder junuubi mon. Ko fii, si on gomɗinaali wonde ko min woni Wondo on, on maayay e nder junuubu mon.»⁸

²⁵ Onsay ɓen landii mo: «Ko hombo wonu-maa an?»

Iisaa kadi jaabii ɓe, wi'i: «Ko ko mi wi'i on kon gila ka fudɗoode. ²⁶ E telen-ma mon, mido mari buy ko mi wowla e ko mi jaawa. Kono Nuludo lan on ko o goonga, awa kadi ko mi naniri mo kon, mi hollay ɗun aduna on.»

²⁷ Laatii ɓe faamaali ko fii Baabaajo on o yewti ɓe. ²⁸ Iisaa wi'i ɓe fahin: «Nde yowudon *Bii-Aaden on, onsay on anday ko min woni Wondo on, awa kadi mi alaa wadude hay huunde immorde e an min, kono ko wano Baabaajo on jannirimmi non mi woni yewtirde. ²⁹ Nuludo lan on no wondi e an, o accitaali lan min tun, ko fii min mido wadude soono woo ko welata mo kon.»³⁰ Bay o wowlirii nii, duudube gomɗini mo.

Fii Ndimankaaku e fii Jurriya Ibraahiima on

³¹ Onsay Iisaa wi'i Yahuudiyankeeɓe gomɗinɓe mo ɓen: «Si on duumike e wuurirgol kongol an ngol, haray ka haqiiqa, ko on taalibaabe an. ³² Onsay on anday goonga on, goonga on watta on rindinaabe.»

³³ Onsay ɓen jaabii mo, ɓe wi'i: «Menen ko men jurriya Ibraahiima, haa hande men wonaali maccube hay gooto. Ko honno non wi'irtaa men wonay rindinaabe?»

⁸8.24 «Ko min woni Wondo on», no yaadi e taariika kan ka pitahun huɓɓukun ka Eggudu ndun ka Tawreeta 3.14, ka Alla daali ɗon: «Ko min woni Wondo on.»

³⁴ Iisaa jaabii, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala wadoowo junuubu haray ko o maccudo junuubu. ³⁵ Maccudo wontataa beynguure jeydo dun haa poomaa, kono biddo on ko don jeyaa haa poomaa. ³⁶ Ko dun wadi si Biddo on non rindinii on, haray on wonii rimbe tigi. ³⁷ Mido andi wonde ko on jurriya Ibraahiima, kono hidon dabbeude no wariron mi, ko fii kongol an ngol hebaali werde e mon. ³⁸ Min non mido wowlude ko mi yi'i ka Ben an kon. Kono onon hidon wadude ko nanirdon baaba mon kon.»

³⁹ Onsay ben jaabii mo, be wi'i: «Ko Ibraahiima woni ben amen.»

Iisaa kadi wi'i be: «Si tawii ko on iwdi Ibraahiima, haray wadee kuude Ibraahiima den. ⁴⁰ Kono jooni onon, hidon dabbeude no wariron mi, min oo neddo wowlando on goonga mo mi naniri Alla, kono Ibraahiima kan wadaali ko nandi e dun. ⁴¹ Ko kuude baaba mon den wondon wadude!»

Ben kadi wi'i mo: «Menen hinaa men bibbe hebiraabe nii, ko gooto men mari baaba, on-le ko Alla!»

⁴² Onsay Iisaa wi'i be: «Si tawii ko Alla wonnoo Ben mon, on yidayno lan, ko fii ko ka Alla mi iwri, mi ari. Mi aranaa hoore an, kono ko kanko nulimmi. ⁴³ E ko fii hondun on alaa faamude ko mi woni on wowlande kon? Ko bay on waawataa hedaade kongudi an din. ⁴⁴ Ko fii, ko Ibuliisa woni baaba mon, e hin-le hidon faalaa wadude faaleeji baaba mon din. On-le o woniino waroowo gila ka fuddoode, o jabaali daraade e goonga, bay goonga on alaa e makko. Nde o wowli fenaande nden woo, haray dun ko e jikku makko on iwri, ko fii ko o fenoowo, awa kadi ko o baaba penaale. ⁴⁵ Min non, bay mido wowlude goonga, on hoolotaako lan. ⁴⁶ Ko hombo e mon waawi hollude wonde mi wadii junuubu? Si mi wowlu goonga, ko hondun hadata hoolodon mi? ⁴⁷ Ko fii, mo Alla on hedoto daaluyeeji Alla din. Kono onon, on hedotaako, bay hinaa on be Alla.»

⁴⁸ Onsay Yahuudiyankeebe ben jaabii mo, wi'i: «Kere men alaa goonga si men wi'i ko a Samariyankeejo, awa kadi jinna no e maa?»

⁴⁹ Kono Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Min, jinna alaa e an, kono mi teddinay woni Ben an, kono onon hidon hayfinde lan. ⁵⁰ Min mi alaa ɗaɓɓande hoore an darja. No woodi Wondo lan ɗaɓɓande, jaawa kadi. ⁵¹ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, mo doftike kongol an ngol, o maayataa few.»

⁵² Yahuudiyankéeɓe ɓen wi'i mo: «Jooni non men andii jinna no e maa. Ko fii Ibraahiima maayiino, annabaabe ɓen kadi wano non, an non hida wi'ude: mo doftike kongol an ngol, o maayataa few. ⁵³ E hara a ɓuru Ibraahiima baaba amen mawnude? On-le maayii, annabaabe ɓen kadi maayii. Ko hombo waduda hoore maa?»

⁵⁴ Iisaa jaabii ɓe kadi, wi'i: «Si mi mawninii hoore an, haray darja an on ko fus. Ko Ben an darjintammi, on mo wi'udon ko Alla mon. ⁵⁵ E hara-le on andaa mo, min non mido andi mo. Si mi wi'iino mi andaa mo, harayno mi wonii fenoowo, mi wa'ii wa mon. Kono-le mido andi mo, mido doftii kongol makko ngol. ⁵⁶ Ben mon Ibraahiima weltorno yi'ugol jalaande arugol an, ɓay o yi'ii nde, o weltii.»

⁵⁷ Hooreeɓe Yahuudiyankéeɓe ɓen kadi wi'i mo: «Hay a hebaali duubi cappande jowi, a yi'ii Ibraahiima?»

⁵⁸ Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, ado Ibraahiima woodeede, hari min mido woodaa.»^{h59} Ko sabu ɗin kongudi ɓe hocciri kaaye fii fidugol mo, kono Iisaa suudii, yalti ka juulirde mawnde.

Fii Heɓidaado e Mbundan on

9 ¹ E nder ko Iisaa feyyata kon, o yi'i neddo heɓidaado e mbundan. ² Taalibaabe makko ɓen landii mo, wi'i: «Karamoko'en, e hara oo e mawɓe mun ɓen, ko hombo e maɓɓe wadi junuubu haa si o heɓidaa e mbundan?»

^h8.58 «Mido woodaa» no yaadi e «Ko min woni Wondo on», ndaaree Eggudu ndun ka Tawreeta 3.14.

³ Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Hinaa kanko, hinaa mawɓe makko ɓen wadi junuubu, kono ko fii no kuude Alla ɗen feejira e makko. ⁴ Ko jalorma haanuden gollirde golle Nuludo lan on. Ko fii jemma no ara mo tawata hay gooto waawataa gollude e mun. ⁵ Fannii mido ka aduna, ko min woni Ndaygu aduna on.»

⁶ Bay o gaynii wi'ude ɗun, onsay o tutti ka leydi, o wadiri tuutaade den loopun, o yetti kun loopun, o wuji ka gite bundo on. ⁷ O wi'i mo: «Yahu sulmoyodaa ka beelun Siluwaama.» (Siluwaama no firi «nulaado».) O yahi, o sulmoyii ɗon, tawi ko o artata ko o wuntudo.

⁸ Onsay kawtalɓe makko ɓen e woowunoobe yi'ude himo toroo ɓen nangi e wi'ugol: «E hara hinaa oo joodinoo no toroo?»

⁹ Wobɓe e maɓɓe wi'i: «Ko kanko.»

Beya kadi wi'i: «Wonaa, ɓe nandu tun.»

Onsay kanko tigi o wi'i: «Ko min tigi.»

¹⁰ Be wi'i mo: «Ko honno wuntirdaa?»

¹¹ O jaabii ɓe, o wi'i: «Ko goddo no wi'ee Iisaa wadi loopun, wuji ka gite an, wi'immi: «Yahu sulmoyodaa Siluwaama.» Min kadi mi yahi, mi sulmoyii. Awa e hino mi wuntii.»

¹² Be wi'i mo: «Ko honto on neddo woni?»

O jaabii ɓe: «Mi andaa.»

¹³ Onsay ɓe nabi on wumunoodo ka *Fariisiyaabe ɓen. ¹⁴ (Tawi ko e *jalaande fowteteende e mun, ɗun ko asewe, woni ko Iisaa wadi loope ɗen ka gite makko, o wuntini mo.) ¹⁵ Ko ɗun wadi si Fariisiyaabe ɓen kadi landii mo, ɓe wi'i ko honno o hettiri gite makko ɗen. O jaabii ɓe: «Ko loope o wadi ka gite an, mi sulmii tun, mi yi'!»

¹⁶ Ko e hoore ɗun Fariisiyaabe goo wi'i: «Oo neddo hinaa iwruɗo ka Alla, ko fii o alaa teddinde jalaande fowteteende nden.»

Tawi wobbe no wi'a: «Ko honno neddo wadoowo junuubu waawirta wadude sifa dii maandeeji hawniidi?» Onsay yeddondiral wadi hakkunde mabbe.

¹⁷ Be wi'i fahin wumunoodo on: «An ko hondun wi'udaa fii on wuntindo ma?»

O jaabii: «Ko o annabaajo.»

¹⁸ Tawi hooreebe Yahuudiyankeebe ben hoolanooki wonde ko wumunoodo wunti, ado be noddude mawbe makko ben, be landoo, ¹⁹ be wi'a: «Oo mo wi'oton hebida e mbundan, ko bidde mon? Ko honno oo woni yiirude jooni?»

²⁰ Mawbe makko ben jaabii, wi'i: «Menen, meden andi oo ko bidde amen, awa kadi o hebida e mbundan. ²¹ Kono men andaa ko honno o yiiri jooni. Men andaa kadi ko hombo wuntini mo. Landee mo kanko, o hebii duubi fii yewtangol hoore makko.» ²² Tawi ko mawbe makko ben wi'iri dun ko fii hari hiibe huli hooreebe Yahuudiyankeebe ben, ko fii hari ben nanondirii wonde mo qirritike Iisaa ko *Almasiihu, ontigi yaltinte ka juulirde. ²³ Ko dun wadi si mawbe makko ben wi'i: «O hebii duubi, landee mo.»

²⁴ Onsay Fariisiyaabe ben nodditi fahin on neddo wumunoodo, be wi'i mo: «Woondirii Alla! Ko fii menen meden andi oo neddo ko junuubankeejo.»

²⁵ Kanko kadi o jaabii be, o wi'i: «Si tawii on ko junuubankeejo, min mi andaa. Mido andi tun huunde wootere: hari ko mi bundo, jooni mi wuntii.»

²⁶ Ben wi'i mo fahin: «Ko hondun on wadan-maa? Ko honno o wuntinir-maa?»

²⁷ Kanko kadi o jaabii be, o wi'i: «Hari mi wowlanii on, kono on hedaaki. Ko honno faaliradon nanirde kadi? E hara onon kadi on faalaa wonude taalibaabe makko?»

²⁸ Onsay be yenni mo, be wi'i: «Ko an woni taalibaajo makko on, menen ko men taalibaabe Muusaa. ²⁹ Ko men andi, Alla yewtiino Muusaa, kono oo doo, men andaa ko mo o honto.»

³⁰ Onsay on neddo jaabiibe, wi'i: «E hino ko galdini kon, ko ko tawi kon o wuntinii lan, e hin-le on andaa ko mo o honto. ³¹ Kono hiden andi Alla jaabinantaa

junuubankeejo, kono si goddo ko dewo Alla, o wadii faale makko on, haray o jaabinanay mo. ³² Awa kadi haa hande en nanaali no wi'ee goddo wuntinii hebidaado e mbundan. ³³ Si tawiino oo neddo wonaa mo Alla, o waawataano wadude hay fus.»

³⁴ Onsay ben jaabii mo, wi'i: «An, oo hebidaado a fow maa e junuubu, ko an jannata men?» Onsay be bugii mo ka yaasi.

³⁵ Iisaa humpitii wonde be ferike on wumunoodo ka yaasi. Onsay kanko Iisaa o ari, o tawi mo, o wi'i mo: «Hida gomdini *Bii-Aaden on?»

³⁶ On jaabii mo, wi'i: «Ko hombo woni on, yaa an Koohoojo, fii yo mi gomdin mo?»

³⁷ Iisaa wi'i mo: «A yi'ii ontigi. Oo wondo ma wowlande ko kanko.»

³⁸ Kanko kadi o wi'i: «Koohoojo, mi gomdini.» Onsay o sujani mo.

³⁹ Iisaa wi'i fahin: «Ko fii jaawoore addimmi ka aduna doo, fii yo be yi'ataa ben yi'u, e yo yi'oobe ben wumu.»

⁴⁰ Bay wobbe e Fariisiyaabe wondunoobe e makko ben nanii din kongudi, be wi'i mo: «Kere menen kadi, ko men bumbe?»

⁴¹ Iisaa jaabii be, wi'i: «Si tawno hara ko on bumbe, on hebataano junuubi, kono bay jooni hidon wi'ude hidon yi'a, ko non luttidirton e junuubi mon.»

Fii Ngaynaako Moyfo on

10 ¹ «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on mo yawi nokku goo, naati ka kula baali, hara hinaa ka dambugal o rewri, haray on neddo ko ngujjo, jattoowo. ² Kono on naatirfo ka dambugal kula, ko on woni ngaynaako baali din. ³ Aynoowo dambugal kula on udditanay mo, baali din nana hawa makko, o noddira baali di o jeyi din inde majji, o yaltina di. ⁴ Nde o yaltini di makko din fow woo, o wontay yeeso majji, di jokka mo, ko fii hidfi andi hawa makko kan. ⁵ Di jokkataa janano few,

kono di dogay mo, di woddfitoo, ko fii di andaa hawa jananbe ben.»⁶ Bay Iisaa wadani be ngal misal, laatii be faamaali ko o wi'i be.

⁷ Iisaa wi'i be kadi: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, ko min woni dambugal baali din. ⁸ Adinoobe lan arude ben fow ko wuybe e jattoobe, kono baali din hedanooki be. ⁹ Ko min woni dambugal ngal. Mo naatirii lan o dandete, o naatay, o yalta, o heba faggorde. ¹⁰ Ngujjo on kan ko aranta ko fii wujjugol, wara, hayrina. Min non ko mi arani ko fii yo baali din hebu ngurndan, hara ko ngurndan heewudan.

¹¹ «Ko min woni Ngaynaako Moyyo on, ko fii ngaynaako moyyo on okkitiray ngurndan mun dan fii baali mun din. ¹² Kono wonaa faggiroowo fii njoddi on woni ngaynaako on, wonaa on jeyi baali din. No ondon yi'iri saafaandu no ara, o accay don baali din, o doga, saafaandu ndun ukkoo e majji, saakita di. ¹³ Ko on neddo wadirta dun ko fii ko njoddi wonani mo e den golle, o haajetaake e din baali.

¹⁴ «Ko min woni Ngaynaako Moyyo on. Mido andi baali an din, awa kadi baali an din no andimmi, ¹⁵ wano Baabaajo on andirimmi non e wano mi andiri Baabaajo on non, awa kadi mi okkitiray ngurndan an dan fii baali an din. ¹⁶ Mido mari baali goo kadi di tawaaka e oo kula doo. Din kadi bee si mi addu di, di nana hawa an kan, di wona wuro wooto, di wona e ngaynaako gooto. ¹⁷ Baabaajo on no yidi lan, ko fii mi okkitiray ngurndan an dan, mi hettitoya dan kadi. ¹⁸ Hay gooto sortataa dan e an, kono ko min tigi okkitirta dan. Mido mari bawgal okkitirgol dan e bawgal hettugol dan. Dun ko yamiroore nde mi hebiri Ben an non.»

¹⁹ Sabu din kongudi, yeddondiral wadi hakkunde Yahuudiyankeebe ben kadi.

²⁰ Buy e mabbe tawi no wi'a: «Jinna no e oo. Oo ko feetudo. Ko fii hondun hedantodon mo?»

²¹ Tawi beya ben kadi no wi'a: «Dii kongudi hinaa di mo jinna. E hara jinnawii no waawi wuntinde bumbe?»

Fii no Iisaa Apiraa

²²Tawi juldeere fii anditugol laɓɓintineede *juulirde mawnde nden no wafude Yerusalaam, ɗun hawrondiri ko dabbunde. ²³Tawi Iisaa no jinda ka *Tungarru Sulaymaana, ɗun ko ka juulirde mawnde. ²⁴Onsay Yahuudiyankéeɓe ɓen hundi mo, ɓe wi'i mo: «Ko haa honde tuma humpintaa men? Si tawii ko an woni *Almasiihu on, laaɓan men!»

²⁵Iisaa kadi jaabii ɓe, wi'i: «Mi yeetike on, kono on hoolaaki. Kuude ɗe mi woni wafude ɗen e innde Ben an no seeditii fii an. ²⁶Kono on hoolotaako, ɓay wonaa on baali an. ²⁷Kono baali an ɗin kan hedoto lan, min mido andi di, di jokkay lan kadi. ²⁸Mi yeday di *ngurndan poomayankejan ɗan, hara di mulataa han kadi, awa kadi hay gooto ittataa di e juude an. ²⁹Ben an, on Yedudo lan di, no mawni ɓuri fow, awa hay gooto waawataa ittude di e juude Baabaajo on. ³⁰Min e Baabaajo on ko men Gooto.»

³¹Yahuudiyankéeɓe ɓen hocci kadi kaayɛ fii fidugol mo. ³²Iisaa wi'i ɓe kadi: «Mi hollii on kuude moyɣɛ buy iwruɗe ka Baabaajo on. E hara ko hongal e ɗen kuude wondon mi fidirde kaayɛ?»

³³Onsay Yahuudiyankéeɓe ɓen jaabii mo, wi'i: «Men fidirtaa ma fii kuugal moyɣal, kono ko fii ko hoynudaa kon, e tawde kadi an, ko a neddo, hida waditii Alla.»

³⁴Iisaa jaabii ɓe kadi, wi'i: «E hara windaaki ka Sariya mon: «Allaahu on daali: ko on allaaɓe.»ⁱ³⁵ Bay non Alla noddirii ɓee ɓe daaluyee makko on tuggaa e mun: «allaaɓe», e hin-le bindi ɗin montotaako, ³⁶haray ko honno wi'irton on mo Baabaajo on subii, nuli ka aduna no hoynude, fii tun mi wi'ii ko mi *Biddo Alla? ³⁷Si mi wadaali kuude Ben an ɗen, haray wota on hoolo lan. ³⁸Kono si mi wadii ɗe, hay si on hoolotaako lan, hoolee ɗe kanje kuude ɗen, fii no andiron faamon

ⁱ10.34 Zab. 82.6

wonde Baabaajo on no e an, min kadi mido e makko.»³⁹ Be dabbi kadi no be nangira mo, kono o laawii be.

⁴⁰ Bay Iisaa iwii don, o yiltitii gafa Yurdayniwol ka Yaayaa *lootaynoo maande tuubuubuyee don aranun, o daakii don. ⁴¹ Yimbe buy ari e makko, tawi hibe wi'a: «Yaayaa kapun wadaali maande hawniinde woo, kono ko Yaayaa wi'i e hoore oo neddo kon fow ko goonga.»⁴² Buy gomdini mo don.

Fii no Laazaru Nawniri haa o Maayi

11 ¹ Gorko wi'eteedo Laazaru nawnuno ka saare *Betanii, ka Mariyatu e mijan mun Mariyama hodunoo don. ² Ko Mariyama on juurunoo angiri ka koyde Koohoojo on, o fittiri de sukundu makko ndun. Tawi ko Laazaru oo nawnunoodo woni bandiraawo makko on. ³ Onsay ben bandiraabe Laazaru dido immiini goddo haa e Iisaa ko andinoya mo, wi'a: «Koohoojo, gido maa on no nawni.»

⁴ Bay Iisaa humpitike dun, o wi'i: «Wonaa ndee nawnare doo warata mo, kono nde hollay mangural Alla ngal, fii no *Biddo Alla on mawniniree sabu mayre.»⁵ Ko fii hari Iisaa no yidi Mariyatu e Mariyama mijniraawo mun on, kapun e Laazaru bandiraawo mabbe on. ⁶ Bay wonii o andii on no nawni, o wonti e nden nokkuure ka o wonnoo don balde didi.

⁷ Onsay o wi'i taalibaabe ben: «Yiltitoden ka diiwal Yahuuda.»

⁸ Taalibaabe ben wi'i mo: «Karamoko'en, ko neebaali koo, Yahuudiyankeebe ben no etaade no fidira on kaaye. E on yiltitoto don?»

⁹ Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «E nder jallal ngal hinaa saa'ijji sappoo e didi? Awa si goddo yaarii jalorma, o feggotaako, bay haray himo yi'irde ndaygu oo aduna.

¹⁰ Kono si goddo yaarii jemma, o feggoto, ko fii haray ndayganaa mo.»

¹¹ Bawto din kongudi o wi'i be: «Laazaru, gido men on, daanike, kono mido yahude fii findingol mo.»

¹²Taalibaabe ben wi'i mo: «Koohoojo, si tawii o dfaani, o ndikkay.»¹³Tawi Iisaa ko yewti ko fii mayde Laazaru nden, kono kambe be sikki ko fii doyingol tun o wowli.

¹⁴Onsay Iisaa laabani be, o wi'i be: «Laazaru maayii. ¹⁵Kono mido weltii fii mon tawde hari mi alaa ton fii no gomdiniron. Jooni yahen ka o woni ton.»

¹⁶Onsay Tooma, jammaado Siwtaado on, wi'i taalibaabe heddiibe ben: «Mahen enen kadi, maayiden e makko!»

Fii no Iisaa Woniri Ummutal ngal e Ngurndan dan

¹⁷Bay wonii Iisaa hewtii, o tawi Laazaru hebii balde nay ka yenaande. ¹⁸Tawi hakkunde Betanii don e Yerusalaam yonaa kilomeeterji tati leydi. ¹⁹Tawi Yahuudiyankeebe buy no ari ka Mariyatu e Mariyama fii yarlingol be mayde bandiraawo mabbe on. ²⁰Bay wonii Mariyatu humpitike wonde Iisaa no arude, o yahi fottugol e makko, Mariyama kanun lutti joodaade ka suudu.

²¹Mariyatu wi'i Iisaa: «Koohoojo, si tawno hidon doo, bandiraawo an on maayataano. ²²Kono haa jooni mido andi kala ko toridon Alla, Alla wadanay on.»

²³Onsay Iisaa wi'i mo: «Bandiraawo maa on immitoto.»

²⁴Mariyatu jaabii mo, wi'i: «Mido andi o immitoyto ka ummutal, dun ko ka jalaande sakkitorde.»

²⁵Iisaa kadi wi'i mo: «Ko min woni Ummutal ngal e Ngurndan dan. Kala gomdindo lan wuuray, hay si o maayii non. ²⁶Kala wurdo gomdindo lan maayataa han kadi. Hida hoolii dun?»

²⁷Mariyatu wi'i mo: «Eyyo, yaa an Koohoojo, mido gomdini ko an woni Almasiihu on, Biddo Alla, haanudo arude ka aduna on.»²⁸Bay kanko Mariyatu o wi'ii dun, o yiltitii, o noddoyi Mariyama mijnjiraawo makko on, o wi'i mo e gundoo: «Karamoko'en no doo, hibe noddude ma.»²⁹Nde Mariyama nanirnoo dun, o hawtii nde wootere, o yahi e makko. ³⁰Tawi hari Iisaa naataali taho ka nder hodo, himo e nden nokkuure ka Mariyatu fottunoo e makko don.

³¹ Yahuudiyankeebe wondunoobe e Mariyama ka suudu ben fii yarlingol mo yi'i himo hawtoo tun yalta, ben kadi jokki mo, ko fii hari hiɓe sikka himo yahude wulloygol ka yenaande.

³² Bay wonii Mariyama hewtii ka Iisaa woni don, o yi'ii mo, o yani e ley koyde makko, o wi'i: «Koohoojo, si tawno hidon doo, bandiraawo an on maayataano!»

³³ Bay Iisaa yi'ii himo wulla, awa kadi Yahuudiyankeebe be o ardi ben kajun kadi no wullude, dun yurmi mo ka wonkii haa bernde makko jibii. ³⁴ Onsay kanko Iisaa o wi'i: «Ko honto surrudon mo?»

Be jaabii mo: «Koohoojo, seenee tinon!»

³⁵ Iisaa mbojji. ³⁶ Onsay Yahuudiyankeebe ben wi'i: «Ndaaree no be yidirnoo mo!»

³⁷ Wobbe e hakkunde mabbe wi'i: «Kanko, oo wuntinnoodo bumbe, e hara o waawataano wadude kadi hara oo neddo maayaali?»

Fii no Iisaa Immintiniri Laazaru

³⁸ Dun yurmi Iisaa kadi, o ari ka yenaande, tawi ko fammeere ombiraande hayre.

³⁹ Iisaa wi'i: «Pottinee hayre nden.»

Mariyatu bandiraawo maydo on wi'i mo: «Koohoojo, o luubii jooni, ko fii ko balde nay on nii.»

⁴⁰ Kono Iisaa wi'i mo: «E hinaa mi wi'iino ma, si tawii hida gomdini, a yi'ay mangural Alla ngal?»

⁴¹ Onsay be pottini hayre nden. Iisaa banti gite mun den, fewtini dow, wi'i: «Baaba, mi weltanike ma fii ko jaabinandaa mi kon. ⁴² Min mido andi hida jaabinande lan saa'i kala, kono ko sabu bee yimbe dariibe doo mi wowliri, fii yo be gomdin wonde ko an nulimmi.»

⁴³ Bay wonii o wi'ii dūn, o ewnii ko tiidi, o wi'i: «Laazaru, yaltu!»⁴⁴ Onsay maydo on yalti, tawi koyde den e juude den no haɓɓiraa lincoy, himo buumiraa kasannge on.

Onsay Iisaa wi'i be: «Firtee mo, accon o yaha.»

⁴⁵ Onsay ɓay buy e Yahuudiyankéebe arnoobe ka Mariyama ben yi'ii ko Iisaa wadi kon, be gomɗini mo. ⁴⁶ Kono wobbe e mabbe yahi tawoyi *Fariisiyaabe ben, andini ben ko Iisaa wadi kon. ⁴⁷ Onsay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e Fariisiyaabe ben mottindiri dental fewjoobe ben, be wi'i: «Ko hondun wadeten? Ko fii oo neddo no wadude maandeeji hawniidi buy. ⁴⁸ Si en accii o jokkirii nii, fow gomɗinay mo, awa kadi Roomiyankoobe ben aroyay jatta nokkuure men hormorde nden e jamaa men on.»

⁴⁹ Onsay goddo e mabbe no wi'ee Qayaafa, tawi ko on wonnoo yottinoowo mawdo sadaka e nden hitaande don, o wi'i be: «Onon on faamaali huunde. ⁵⁰ Onon on andaa wonde no moyyani yimbe ben ka aaden gooto maaya fii jamaa on, hara jamaa on fow mulaali.»

⁵¹ Tawi ngol kongol hinaa e makko kanko tigi iwri, kono ko ɓay ko kanko wonnoo yottinoowo mawdo sadaka e nder nden hitaande don, o hiitii* wonde Iisaa no haani maayude fii jamaa *Isra'iila on. ⁵² Dun non hinaa fii oo jamaa tun, kono ko fii no faybe Alla saakitiibe ben mottindiriree, wona *moftal gootal. ⁵³ Gila nden jande be fottani fii warugol mo.

⁵⁴ Laatii tawi Iisaa jindataa han kadi e kene hakkunde Yahuudiyankéebe ben. O iwi don, o yahi e leydi kawtirndi e don ndin ka wulaa e saare no wi'ee Efrayiima, o wondi don e taalibaabe makko ben.

⁵⁵ Tawi juldeere Yahuudiyankéebe, dun ko *Juldeere Yawtaneede nden, ɓadike. Buy e yimbe leydi ndin yahi Yerusalaam fii yo be labbino ado Juldeere Yawtaneede nden hewtude. ⁵⁶ Tawi mo bee e mabbe no dabba Iisaa ka *juulirde mawnde, wi'a: «Ko sikkudon? E hara o arataa ka juldeere few?»⁵⁷ Tawi non

hooreeɓe yottinoobe sadaka ɓen e Fariisiyaabe ɓen yamiriino wonde, si tawii godɗo no andi ka o woni, yo o wowlu fii no ɓe nangira mo.

Fii no Debbo Juuriri Angiri ka Koyɗe Iisaa

(Mat. 26.6-13; Mrk. 14.3-9)

12 ¹Balde jeegoo ado *Juldeere Yawtaneede nden, Iisaa ari ka wi'etee ɗon *Betanii ka Laazaru, oo mo o immintinnoo e hakkunde mayɓe ɓen. ²Be moyɗinani mo ɗon nafakka. Tawi ko Mariyatu wonnoo ɓannude, awa kadi Laazaru ko godɗo e wonnoobe jaamidude e makko ɓen. ³Mariyama kadi yetti wa feccere liitir angiri laabundi, satta-cogguuri, no wi'ee «naar», o juuri ka koyɗe Iisaa, o fittiri koyɗe on ɗen sukundu makko ndun, suudu ndun heewi urngol angiri ndin.

⁴Onsay godɗo e taalibaabe makko ɓen, ɗun ko Yudaasi Iskariiyu, ɗun ko oo janfoytodo mo, wi'i: ⁵«Ko fii hondun en yeeyaali ndii angiri yeru *dinaruujji teemedde tati, okken miskinɓe ɓen?»⁶Tawi o wiiraali ɗun wa si tawii himo aanannoo miskinɓe ɓen, kono ko ɓay hari ko o ngujo, awa kadi ko kanko joginoo bonfo on, o yettayno ko wadaa ton woo.

⁷Kono Iisaa wi'i: «Terto mo, ko fii jande mi surrete o marirnoo ndii angiri.

⁸Miskinɓe ɓen kan, hidon wondi e maɓɓe soono woo, kono min, on wondataa e an soono woo.

⁹Tawi jamaa Yahuudiyankeeɓe ɗuududo humpitike wonde himo ɗoo. Be ari, tawi hinaa sabu Iisaa tun, kono ko fii yi'ugol Laazaru kadi, on mo o immintini e hakkunde mayɓe ɓen. ¹⁰Hooreeɓe *yottinoobe sadaka ɓen aadii warugol Laazaru kadi, ¹¹ɓay hari ko sabu makko wadi si Yahuudiyankeeɓe buy no sortaade e hakkunde maɓɓe, gomɗina Iisaa.

Fii Naatugol Iisaa Yerusalaam

(Mat. 21.1-11; Mrk. 11.1-11; Luk. 19.28-40)

¹²Bimbi nden jande jamaa duududo ari fii juldeere nden, be humpitii kadi wonde Iisaa aray Yerusalaam. ¹³Onsay be yetti baape tugi, be yalti fii jabbagol mo, be woni e ewnagol, wi'a:

«*Hosanna!

Yo barki wonan oo wondo arude

e innde Joomiraado on,

dun ko oo lando *Isra'ilayanke'en!»^j

¹⁴Iisaa kadi tawi mbabun, o yawi e hoore makkun, o joodii wano windori non:

¹⁵«Wota a hulu, yo jamaa *Siyuuna!

E hino lando maa on ka arata,

himo joodii e hoore bikkun mbabba!»^k

¹⁶Tawi taalibaaɓe makko ben faamaali fii dun fow taho, kono bay wonii Iisaa yentinaama ka mangural, onsay be anditi wonde dui piiji no windinoo fii makko, awa ko dun tigi laatinanaa mo.

¹⁷Tawi yimbe wondunoobe e Iisaa ben fewndo ko o noddata Laazaru ka qaburu, o immintina mo e hakkunde maybe ben, no seeditaade fii ko be yi'i kon. ¹⁸Ko sabu dun wadi si jamaa on ari, jabɓii mo, ko fii hari be nanii wonde o wadii nden maande hawniinde. ¹⁹Tawi *Fariisiyaabe ben no wi'indirde: «On yi'ii en alaa waawude hay huunde, bay fow jokkii mo!»

Fii no Iisaa Hiitori fii Mayde mun nden

²⁰Tawi *Gereekiyankseebe goo no e hakkunde yimbe yahunoobe rewugol Alla ben jande juldeere nden. ²¹Be badii oo wi'eteedo Filiipu mo Bayti-Sa'iida, dun ko

^j12.13 Zab. 118.25

^k12.15 Zak. 9.9

e nder Jaliilu, ɓe landii mo, ɓe wi'i: «Moodibbo, meden faalaa yiidude e Iisaa!»²² Filiipu kadi yahi, wowlani Andaraawu, onsay Andaraawu e Filiipu yahi, wowlani Iisaa.

²³ Onsay Iisaa jaabii ɓe, wi'i: «Saa'i mo *Bii-Aaden on mawnintee e mun on hewtii. ²⁴ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, si abbere yanii e leydi, nde maayaali, nde wonay kayre tun, kono si nde maayii, nde rimay ɓiɓɓe buy. ²⁵ Kala yidudo ngurndan mun ɗan, ɗan hayriray mo, kono kala non aɗudo ngurndan mun ɗan ka aduna ɗoo, haray ko fii *ngurndan poomayankejan o marani ɗan. ²⁶ Awa kala on kurkantooɗo lan yo jokkan, ko fii ko ka mi woni ɗon, ko ɗon kurkaadu an ndun wonata. Kala non on kurkaniido lan, Baabaajo on teddinay mo.

²⁷ «Jooni ɓernde an nden jibike. E ko hondun mi wi'ata? Hara mi wi'ay: Baaba an, dandan oo saa'i? Oo'o, ɓay ko fii ɗun mi arani haa e oo saa'i. ²⁸ Baaba an, mawnin innde maa nden!»

Onsay hawa iwri ka kammu no wi'a: «Mi mawninii nde, mi mawninay nde kadi!»²⁹ Jamaa wonnooɗo ɗon nani ɗun on wi'i ko riggannde, wobbe wi'i ko malaa'ikaajo wowlani mo.

³⁰ Iisaa wi'i kadi: «Hinaa fii an kaa hawa nanori, kono ko fii mon. ³¹ Ko jooni non aduna on jaawetee, ɓay ko jooni non lando aduna on bugetee ka yaasi. ³² Min non tuma mi townaa ka hoore leydi, mi pooditay yimbe ɓen fow e an.»³³ Tawi ko o wowliri ɗun, ko fii hollugol ko honno o maayirta.

³⁴ Onsay jamaa on jaabii mo, wi'i: «Sariya on no wi'i men wonde *Almasiihu on woodete haa poomaa. Haray ko honno non wi'irdaa bee Bii-Aaden on townee? Ko hombo non woni on Bii-Aaden?»

³⁵ Iisaa jaabii ɓe kadi, wi'i: «Ndaygu no e hakkunde mon taho seeda. Yahee fewndo ka mardon ndaygu ɗon, fii wota niwre nden juhu on. Ko fii on yahoowo e niwre andaa ka yahata. ³⁶ Awa fewndo ka mardon ndaygu ɗon, hoolee ngu, fii no woniron faybe ndaygu ngun.» Bay Iisaa wi'ii ɗun, onsay o yahi, o suudii ɓe.

Fii no Yahuudiyankeebe ben Salori Gomfinde

³⁷ Fii kala o wadii wa d̄ii maandeeji hawniidi yeeso maɓɓe, kono ɓe gomdinaano mo. ³⁸ Ko nii kongol ngol annabi Isaaya wowlunoo ngol laatori, d̄un ko ka o wi'unoo d̄on:

«Joomiraado, ko hombo gomdini waaju amen ngun?

E ko hombo sookewo Joomiraado on feɗɗinanaa?»^m

³⁹ ɓe waawataano hoolaade, ɓay wano Isaaya wi'irnoo non kadi:

⁴⁰ «Allaahu on wuminii ɓe,

o uddii ɓerde maɓɓe d̄en,

fii wota ɓe yiiru gite maɓɓe d̄en,

e hita ɓe faamir ɓerde maɓɓe d̄en,

haa ɓe tuuba, o sellina ɓe.»ⁿ

⁴¹ Ko d̄un woni ko *Isaaya yewti, ɓay wonii o yi'ii darja Iisaa Almasiihu on, o yewti fii makko. ⁴² Kono e nder d̄un, hay e hakkunde yeesoobe ɓen, buy e maɓɓe gomdini mo, kono sabu Fariisiyaabe ɓen ɓe suusaali qirritaade, fii wota ɓe pottine ka juulirde, ⁴³ ko fii hari hiɓe yidi weltingol yimɓe ɓen ɓuri weltingol Alla.

⁴⁴ Onsay Iisaa ewnii, wi'i: «Kala on gomdindo lan, haray wonaa min o gomdini, kono ko Nuludo lan on! ⁴⁵ E kala yi'udo lan, haray o yi'ii Nuludo lan on. ⁴⁶ Ko fii wonugol Ndaygu addimmi e oo aduna, hara kala gomdindo lan wonaali e nder niwre nden. ⁴⁷ Kala nanudo kongudi an d̄in kadi, ronki di huutorde, hinaa min jaawoyta mo. Ko fii mi ariraali fii jaawugol aduna on, kono ko fii dandugol aduna on. ⁴⁸ Kala non bugitiido lan, salii jabude kongudi an d̄in, no mari jaawoowo. Ko fii ko kongudi di mi yewti d̄in jaawoyta mo ka jalaande sakkitorde. ⁴⁹ Bay kongudi an d̄in wonaa e an iwri, kono ko Baabaajo immindo lan

^m12.38 Isa. 53.1

ⁿ12.40 Isa. 6.10

on tigi yamirimmi ko mi haala e ko mi wi'a. ⁵⁰ Awa-le mido andi yamiroore makko nden ko nde ngurndan poomayankejan. E hin-le, ko mi wi'i kon, ko no Baabaajo on wi'irimmi non mi wowliri.»

Fii no Iisaa Sembiri Taalibaabe mun ben

13 ¹ Bay *Juldeere Yawtaneede nden badike, tawi kanko Iisaa o andii saa'i makko iwugol e oo aduna, yaha ka Baabaajo on, hewtii. Kanko Iisaa himo yidunoo be makko ben e oo aduna doo haa ka rawnoode. ² E nder ko be nafotoo kon, tawi Ibuliisa wadii e bernde Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu janfagol mo. ³ Nde tawnoo Iisaa no andi wonde Baabaajo on wattii fow e juude makko, awa kadi ko ka Alla o iwi, ko ka Alla kadi o ruttotoo, ⁴ o immii ka be jaamaynoo don, o bortii burmusu makko on, o yetti lefol bagi, o daditii. ⁵ Onsay o wancini ndiyan e miran, o woni e sembugol taalibaabe ben, o fittira koyde mabbe den bagi mo o daditinoo on.

⁶ Bay wonii o hewtii Sim'uunu Petruusu, on wi'i mo: «Koohoojo, ko an sembatammi?»

⁷ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko mi woni wadude kon a faamataa dun fewndo doo, kono a faamoyay dun onsay.»

⁸ Kanko Petruusu o wi'i mo: «Oo'o, a sembataa lan few!»

Iisaa kadi jaabii mo, wi'i: «Si mi sembaali ma, haray a alaa gebal e an few.»

⁹ Onsay kanko Sim'uunu Petruusu o wi'i: «Koohoojo, awa hinaa koyde an den tun, kono hay juude den e hoore nden!»

¹⁰ Iisaa wi'i mo kadi: «Lootido hatonjinaa e lootagol si wonaa sembagol, ko fii o fow ko o laabudo. E hin-le ko on laabube, kono non hinaa on fow.»¹¹ Ko fii hari himo andi janfotoodo mo on. Ko dun wadi si o wi'i: «Hinaa on fow woni laabube.»

¹² Bay wonii o gaynii be sembude, o bornii burmusu makko on, o jottii, o wi'i be: «On faamii fii koo ko mi wadani on?» ¹³ Hidon noddirammi Karamoko e Koohoojo. On wowlii goonga, ko fii ko mi dun. ¹⁴ Si tawii non min Koohoojo on, min

Karamoko mon, mi sembii on, haray onon kadi hidon haani sembindirde. ¹⁵ Ko fii, mi wadani on misal, fii no onon kadi wadiron wano mi wafirani on non. ¹⁶ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kurkaadu buraa jom mun teddude, nulaado kadi buraa nuludo dun on teddude. ¹⁷ Jooni non, bay on andii dun, si on huutorii, haray on malii.

¹⁸ «Hinaa non fii mon on fow mi wi'i dun, mido andi be mi subii ben. Kono bee ko windii kon laatoo:

«On mo mi hawtidi bireedi dartike lan.»¹

¹⁹ «Ko dun wadi, gila jooni mi yeetoto on ado nden huunde hewtude, fii tuma nde hewtoyi yo on hooloyo ko min woni Wondo on. ²⁰ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala jabudo mo mi nuloyta on, haray jabii lan, awa kadi kala jabudo lan, haray jabii Nuludo lan on.»

Fii no Iisaa Fejniniri fii Janfotodo mo on

(Mat. 26.17-29; Mrk. 14.12-26; Luk. 22.7-23)

²¹ Bay wonii kanko Iisaa o yewtii dun, bernde makko nden aani, o holli dundoo, o wi'i: «Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, goddo e mon janfoto lan.»

²² Onsay taalibaabe ben ndaarindiri, be jibii ko hombo o wi'i. ²³ Tawi goddo e taalibaabe ben, mo Iisaa yidunoo, no joodii ka sera taabal takko Iisaa. ²⁴ Onsay Sim'uunu Petruusu sowndii on, wi'i: «Lando ko hombo o woni wowlude fii mun.»

²⁵ On taalibaajo kadi ugginii ka fewndo bernde Iisaa, o wi'i: «Koohoojo, ko hombo woni on?»

²⁶ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko mo mi jullani kuntun bireedi ka mi jaamata don, mi jonni woo.» Onsay o julli bireedi on, o jonni Yudaasi mo Sim'uunu Iskariiyu. ²⁷ No Yudaasi hendornoo kun kuntun bireedi, Ibuliisa naati e bernde makko.

¹13.18 Zab. 41.10

Iisaa wi'i mo: «Wadu ko wadataa kon heja.»²⁸ Kono hay gooto e be o jaamidaynoo ben faamaali ko fii hondun o wi'irani mo dun. ²⁹Nde tawnoo ko Yudaasi jogii bonfo on, wobbe ben sikki ko Iisaa wi'i mo wonde ko yo o soodu ko be handi e mun fii juldeere nden, maa okkorgol miskinbe ben godfun. ³⁰Onsay Yudaasi yetti kuntun bireedi kun, yalti heja, hari nibbii.

Fii Yamiroore Heyre nden

³¹Bay wonii Yudaasi yaltii, Iisaa wi'i: «Jooni non *Bii-Aaden on mawninaama, awa kadi Alla mawniniraama mo. ³²Si tawii non Alla mawniniraama mo, Alla kadi mawninay mo immorde e mun, o mawnina mo kisan.»

³³O wi'i kadi:«Ko onon yo faybe an, mido wondi e mon kadi seeda. On dabboyay lan, kono jooni mido yeetaade on onon kadi wano mi wiirunoo non hooreebe Yahuudiyankeebe ben: «Ka mi yahata ton on waawataa hewtude.»

³⁴«Mido yamirde on yamiroore heyre: Yidindiree. Wano mi yidiri on non, onon kadi yidindiree. ³⁵Si on yidindirii, fow anday ko on taalibaaabe an.»

³⁶Onsay Sim'uunu Petruusu wi'i mo: «Koohoojo, ko honto yahataa?»
Iisaa jaabii, wi'i: «Ka mi woni yahude ton a waawataa lan jokkude fewndo doo, kono a jokkitoyay lan si neebii.»

³⁷Petruusu wi'i mo fahin: «Koohoojo, ko hondun hadata mi waawe jokkude fewndo doo? Mi okkitiray ngurndan an dan fii maa!»

³⁸Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «A okkitiray ngurndan maa dan fii an? Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, ndonto yoggataa few hara a yeddaali fii an haa timma laabi tati.»

Fii Laawol ngol e Goonga on e Ngurndan dan

14 ¹«Wota berde mon den aanu. Gomdinee Alla, gomdinon lan, min kadi.
²Wonundeeji buy no woodi ka galle Ben an. Si hinaano dun, harayno mi yeetike on, ko fii mido yahude parangol on wonunde. ³Jooni si mi yahii, mi paranoyii on

wonunde nden, mi aranoyay on, fii yo on wonoy onon kadi ka mi woni ton. ⁴ Ka mi woni yahude don, hidon andi ngol laawol.»

⁵ Kono Tooma wi'i mo: «Koohoojo, men andaa ka seenotodon ton. Ko honno non men andirta laawol ngol?»

⁶ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko min woni Laawol ngol e Goonga on e Ngurndan dan. Hay gooto waawataa yahude ka Baabaajo on si wonaa e an o rewri. ⁷ Si hidon andi lan, on andoyay kadi Ben an. Kono gila jooni hidon andi mo, awa kadi on yi'ii mo.»

⁸ Onsay Filiipu wi'i mo: «Koohoojo, hollu men Baabaajo on, dun haray yonii men.»

⁹ Iisaa wi'i mo: «Filiipu, koo ko mi neebi wondude e mon fow, e a andaali lan? Kala yi'udo lan, haray yi'ii Baabaajo on. An non, ko honno wi'irtaa: «Hollu men Baabaajo on»? ¹⁰ A hoolaaki wonde mido humondiri e Baabaajo on, kanko Baabaajo on kadi himo humondiri e an? Dii kongudi di mi woni on wowlande, wonaa e an di iwri. Ko Baabaajo Wondo e an on woni wafude kuude mun den.

¹¹ Gomdinee lan wonde mido humondiri e Baabaajo on, kanko Baabaajo on kadi himo humondiri e an. Si hinaa dun, gomdiniiron bete sabu dee kuude de mi woni wafude. ¹² Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, kala on gomdindo lan, kajun kadi wafay kuude de mi wadata den, o wada ko buri mawnude, ko fii mido jaarude ka Baabaajo on. ¹³ Awa kala ko toridon e innde an, mi wafay, fii no Baabaajo on mawniniree immorde e Biddo on. ¹⁴ Si on torike goddun e innde an, mi wafay dun.»

Fodaari fii Arugol Ruuhu Seniido on

¹⁵ «Si hidon yidi lan, on doftoto yamirooje an den. ¹⁶ Min kadi mi toroto Baabaajo on, o yeda on Ballo goo, hara ko Wondoowo e mon haa poomaa: ¹⁷ on non ko Ruuhu Wondudo e Goonga mo aduna on waawataa jabude, bay be yi'ataa mo, be

andataa mo. Kono onon hidon andi mo, bay himo humondiri e mon, awa kadi o hoday e mon. ¹⁸ Mi accataa wonon aliyatiimaabe, mi aray e mon. ¹⁹ E nder seeda nii aduna on yiitataa lan han kadi, kono onon on yi'ay lan. Bay mido wuuri, awa onon kadi on wuuray. ²⁰ Nden jande on andoyay wonde mido humondiri e Baaba an, onon kadi hidon humondiri e an, min kadi mido humondiri e mon. ²¹ Yidudo lan on ko jabudo yamirooje an den, doftii. Kala yidudo lan, Ben an yiday mo, min kadi mi yiday mo, mi hollitoo mo.»

²² Onsay oo wi'eteedo Yahuuda, (hara hinaa Yudaasi Iskariiyu), wi'i mo:
«Koohojo, ko honno hollitortaa e amen menen tun, hara hinaa e aduna on?»

²³ Iisaa jaabii mo, wi'i : «Kala yidudo lan doftoto kongol an ngol, Ben an yida mo, men ara e makko, men daakoo ka makko. ²⁴ Kala non on mo yidaa lan doftotaako kongudi an din. Ngol kongol ngol wondon e nanude hinaa e an iwri, kono ko e Baabaajo Nuludo lan on.

²⁵ «Mi yewtii on dun wa fewndo ko mi wondi e mon. ²⁶ Kono on Ballo, dun ko *Ruuhu Seniido mo Baabaajo on addoyta e innde an on, ko on jannoyta on kala huunde, andintina on kala ko mi wi'unoo on. ²⁷ Mido accande on buttu, ko buttu an ngun mi woni on okkude. Mi alaa on non okkirde wano aduna on okkirta non. Wota berde mon den jiɓo, wota de hulu kadi.

²⁸ «On nanii ko mi wi'i on kon wonde mido yahude, kono mi artoyay e mon. Si hidon yidunoomi, on weltorayno ko mi woni yaarude ka Baabaajo on kon, bay Baabaajo on no buri lan mawnude. ²⁹ Ko mi woni on wowlirande dii piiji jooni, ado di hewtude, ko fii nde di hewtoyi ko yo on gomdin. ³⁰ Mi yewtidoytaa e mon buy han kadi, ko fii lando aduna on no arude, kono o maraa bawgal woo e hoore an. ³¹ Kono aduna on no haani andude wonde mido yidi Baabaajo on, ko dun wadi si mido wadirde wano Baabaajo on yamirimmi non. Immee, iwen dool!»

Fii Dayyere e Caldi mun

15 ¹O wi'i be kadi: «Ko min woni dayyere tigi-tigiire nden, ko Baaba an woni Tutudo on. ²O tayay kala salndu wonndu e an ndu rimataa, o feppita rimooji din fow haa di laaba fii yo di burtu rimude. ³Dun-le wuren on wonii laabuɓe sabu kongol ngol mi feɗɗinani on ngol. ⁴Awa duumee e humagol e an, wano min kadi mi duumori e humagol e mon non. Ko fii salndu tun waawataa rimude, hara ndu siɗaaki e dayyere nden. Onon kadi wano non, si on humaaki e an, haray on waawataa rimude.

⁵«Ko min woni dayyere nden, ko onon woni caldi din. Kala on humondirdo e an, wano min kadi mi humondiri e makko non, o rimay buy. Ko fii on waawataa wadude hay huunde e baawo an. ⁶Kala mo humaaki e an, ko bugorteedo wa salndu tayaandu yoori, sifa din caldi ko moobeteeɗi, bugee ka yiite, sunnee. ⁷Si on humike e an, konguɗi an din kadi wonii e mon, haray toree kala ko faaladon, dun newnante on. ⁸E hino no Baaba an mawninirtee: ko yo on rimu ko duudi, wonon taalibaabe an.

⁹«Wano Baabaajo on yidirimmi non, ko non min kadi mi yidiri on. Tabitee e giggol an ngol. ¹⁰Si on doftike yamirooje an den, wano mi doftori yamirooje Ben an den non, haray on tabitay e giggol an ngol, wano mi tabitiri e giggol makko ngol non. ¹¹Ko mi yewtirani on nii ko fii yo weltaare an nden wonu e mon, e fii yo weltaare mon nden onon kadi wonu timmunde. ¹²E hino yamiroore nde mi yamiri on nden: Yidindiree wano mi yidiri on non. ¹³Hay gooto alaa giggol burngol mawnude wa okkitirgol ngurndan mun dan fii yiɓɓe mu'un ben. ¹⁴Si on wadii ko mi yamiri on kon, haray ko on yiɓɓe an. ¹⁵Mi innataa on hande kadi kurkaadi, ko fii kurkaadu andaa ko jom mun wadata. Mi wi'ii on yiɓɓe, ko fii ko mi andiri Ben an kon fow mi andinii on. ¹⁶Awa kadi hinaa onon subii lan, kono ko min subii on, toɗɗii on kadi, fii yo on yahu rimoyon, kon ko rimudon lutta, e yo

Baabaajo on yedu on kala ko toridon mo e innde an. ¹⁷ Ko mi yamiri on, ko yo on yidindir.»

Fii no Taalibaabe ben Ajirtee ka Aduna

¹⁸ «Si aduna on non ajii on, andee o apiino lan ko adii on. ¹⁹ Si tawiino ko on be oo aduna, aduna on yidayno on, bay ko on be makko, kono nde tawnoo hinaa on be oo aduna, awa kadi mi subike on e hakkunde oo aduna, ko dun wadi si aduna on no joganii on ngayngu. ²⁰ Anditee ngol kongol ngol mi wi'unoo on wonde kurkaadu buraa jom mun teddude. Si be cukkike lan, be cukkoyto on onon kadi. Si be doftike kongol an ngol, be doftoyto kongudi mon din kadi. ²¹ Kono be waday on dun fow sabu innde an nden, bay be andaa Nuludo lan on. ²² Si tawno mi araali, maa mi wowlanaano be, harayno be felnaaki. Kono jooni non be alaa lamitorgal fii junuubaaji maɓbe din. ²³ Ko fii kala ajudo lan, haray ajii Ben an. ²⁴ Si tawno mi wadaali e hakkunde maɓbe dee kuude de hay gooto wadaali, harayno be felnaaki, kono jooni non be yi'ii, be ajii lan, be ajii Ben an. ²⁵ Kono bee ngol kongol windiingol ka Sariya maɓbe laato, dun ko ngol wi'ungol: «Be ajii lan e baawo hujja.»^ɓ

²⁶ «Kono tuma Ballo on ari, dun ko on mo mi nulata e mon immorde e Baabaajo on, dun ko Ruuhu Wondudo e Goonga, on Ruuhu mo tawata ko iwruɗo ka Baabaajo on, o seeditanto lan. ²⁷ Awa onon kadi, on seeditanoyto lan, ko fii hidon wondunoo e an gila ka fudfoode.»

16 ¹ «Ko mi wowlirani on dun ko fii wota on faljinoye. ² Ko fii be yaltinoyay on ka juulirde, hay saa'i kadi aroyay nde tawata kala wardo on sikkay o wadii ko Alla yidi. ³ Ko be wadiroyta dun, ko bay be andaali Baabaajo on, be andaali lan kadi. ⁴ Ko mi wowlirani on dun, ko fii nde saa'i on hewtoyi, yo on anditoy wonde mi

^ɓ15.25 Zab. 35.19 e 69.5

wowlaniino on dūn. Ko hađi mi wowlana on dūn gila ka fuđđoode, ko fii hari mido wondi e mon.»

Fii Golle Ruuhu Seniido on

⁵ «Jooni non mido yiltitorde ka Nuluđo lan on, kono hay gooto e mon landaaki lan ko honto mi yahata. ⁶ Bay mi wowlirii nii annde heewii e berde mon. ⁷ E hin-le mido wowlande on goonga, no moyfani on ka mi yaha. Ko fii si mi yahaali, Ballo on arataa e mon. Kono si mi yahii, mi nulay mo e mon. ⁸ Tuma o aroyi, o weebitanay aduna on fii junuubu e peewal e jaawoore: ⁹ ka banje junuubu, ko bay hari be hoolaaki lan, ¹⁰ ka banje peewal, ko bay mido jaarude ka Baabaajo on, awa kadi on yiitataa lan han kadi, ¹¹ ka banje jaawoore, ko bay lando oo aduna jaawaama.

¹² «Mido mari fahin piiji buy ko mi yewta on, kono on waawataa faamude di fewndo doo. ¹³ Tuma on Ruuhu Wondudo e Goonga ari, o ardoyto on e kala goonga, ko fii konguđi makko din wonaa e makko iwroyta, kono o yewtoyay kala ko o nani, o yewta on kadi fii piiji aroyaydi. ¹⁴ O mawninoyay lan, ko fii o yettoyay e ko wonanimmi kon, o feɲɲinana on. ¹⁵ Ko fii, kala ko Baabaajo on jeyi ko min wonani. Ko dūn wadi si mi wi'i wonde, o yettay e ko an kon, o feɲɲinana on.

Fii no Iisaa Wakkiliniri Taalibaabe mun ben

¹⁶ «Si burii nii seeda, on yiitataa lan han kadi, onsay si nettii seeda, on yiitoyay lan kadi.»

¹⁷ Onsay wobbe e taalibaabe ben wi'indiri: «Ko hondun oo woni en wi'ude: si burii nii seeda, en yiitataa mo hande kadi, e hoore dūn si nettii seeda en yiitay mo, e himo jaarude kadi ka Baabaajo on.»? ¹⁸ Tawi ko be woni wi'ude: «Ko hondun o wi'i doo: <Si burii nii seeda>? En andaa ko hondun o woni wowlude.»

¹⁹ Bay Iisaa andii wonde hibe faalaa mo landaade, onsay o wi'i be: «Hidon landondira fii koo ko mi wi'i: <Si burii nii seeda on yiitataa lan han kadi, awa kadi

si nettii seeda on yiitay lan.»²⁰ Ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, on wulloyay feson, aduna on kajun weltoo, wonoyon e nder annde, kono annde mon nden wattoyte weltaare. ²¹Nde debbo no jibina, haray himo e annde, ko fii haray saa'i muuseendi hewtanii mo. Kono si o jibinii, haray o anditooytaa hande kadi fii ndin muuseendi makko, sabu weltaare ko o jibini boobo on kon. ²²Onon kadi hidon mari annde jooni, kono mi yiitidoyay e mon kadi, berde mon den weltoyto. Onsay hay gooto ittooytaa weltaare mon nden. ²³E nden jalaande, on landotaako lan fii hay huunde hande kadi, ko fii, ka haqiiqa haqiiqa mi andinii on, Baabaajo on okay on kala ko toridon e innde an. ²⁴Ko fii haa jooni on toraaki hay huunde e innde an. Toree, on hebay, fii no weltaare mon nden timmira.

²⁵«Ko mise mi yewtiri on dun fow. Saa'i no aroya mo tawata mi yewtirtaa on mise hande kadi, kono hara ko no laabiri poy mi yewtirta on fii Baabaajo on.

²⁶Nden jande on toroyto e innde an, kono mi wi'aali on wonde mi toranoyto on Baabaajo on, ²⁷ko fii haray Baabaajo on tigi no yidi on. Ko wadi si kanko tigi o yidi on, ko bay hari on yidiino lan, awa kadi on gomdiniino wonde ko ka makko kanko Alla mi iwi. ²⁸Ko ka Baabaajo on mi iwi, mi ari e oo aduna. Jooni non mido iwude e oo aduna, mi yaha ka Baabaajo on.»

²⁹Onsay taalibaabe makko ben wi'i mo: «E hino jooni non hidon wowlude no laabiri, e on alaa wowlirde mise woo. ³⁰Jooni non meden andi wonde hidon andi kala huunde, awa kadi jaraa ka goddo landoo on. Ko dun wadi si meden gomdini wonde ko ka Alla iwrudon.»

³¹Iisaa kadi jaabii be, wi'i: «On gomdini jooni? ³²Awa e hino saa'i no arude, dun-le wuren o hewtii, ka tawata on saakitete, mo kala yaara sengo, accon mi min tun. Kono haray mi weddaaki ko fii Baabaajo on no wondi e an.

³³«Ko mi wowlirani on nii, ko fii yo on hebu buttu e an. On heboyay satteendeeji e oo aduna, kono wakkilee, ko fii min mi foolii aduna on!»

Fii no Iisaa Tororani Taalibaaɓe mun ben

17 ¹ Bay wonii o wowlirii nii, onsay Iisaa banti gite den, o fewti ka dow, o wi'i: «Baaba an, saa'i on hewtii. Mawnin Bidɗo maa on, fii no Bidɗo maa on mawninira fii maa, ² wano yedirdaa mo bawgal e hoore kala neddo non, fii no o yedira kala mo okkudaa mo *ngurndan poomayankejan. ³ Ngurndan poomayankejan dan ko yo ɓe ande an Alla Bajjo Goongaajo on, e Iisaa Almasiihu, mo nuludaa on. ⁴ Mi mawninii ma ka hoore leydi, mi timminii kuude de yamirdaa mi wadugol den. ⁵ Jooni non an kadi, yo Baaba an, mawninan takko maa tigi, hara ko mangu ngu mi joginoo takko maa ngun ado aduna on woodeede.

⁶ «Mi fejnirii innde maa nden e hakkunde yimbe ɓe okkudaa mi ka aduna doo ben. Ko an ɓe wonannoo, a okkii lan ɓe, awa ɓe doftike daaluyee maa on. ⁷ Jooni ɓe andii wonde ko yedudaa mi kon fow ko e maa iwri. ⁸ Ko fii, mi hewtinii ɓe daaluyeeji di jonnudaa mi din, ɓe jabii di, awa ɓe andii ka haqiiqa wonde ko ka maa mi iwi, awa kadi ɓe gomɗinii wonde ko an nulimmi. ⁹ Ko ben mi woni toranaade. Hinaa aduna on mi woni toranaade, kono ko ɓe yedudaa mi ben, ɓay ko ɓe maa. ¹⁰ Wano tawiri non kala ko mi jeyi ko an jeyi, awa kadi kala ko jeyudaa ko min jeyi, e hoore dun ko e maɓɓe mangu an ngun fejniri. ¹¹ Hande kadi mi alaa e oo aduna. Kambe hiɓe ka aduna, min mido yahude ka maa. Yaa Baabaajo *Seniido, hiwir ɓe innde maa nde okkudaa mi nden, fii no ɓe wonira gooto wano wonirden gooto non. ¹² Fewndo mi wondi e maɓɓe, mi marirno ɓe innde maa nde okkudaa mi nden, mi hiwi ɓe. Hay gooto e maɓɓe majjaali, si hinaa muuyanaado hayrugol on, fii no ko *hiitanoo ka defte kon laatora.

¹³ «Jooni non mido yahude ka maa. Ko mi yewtiri dun ka aduna doo, ko fii no weltaare an nden timmira e maɓɓe. ¹⁴ Mi hewtinii ɓe kongol maa ngol. Aduna on anii ɓe, ɓay ɓe jeyaaka e oo aduna, wano tawiri non min kadi mi jeyaaka e oo aduna. ¹⁵ Mi toraaki ma yo a suutu ɓe e oo aduna, kono ko yo a dandu ɓe Bondo

on. ¹⁶ Be jeyaaka e oo aduna, wano tawiri non min kadi mi jeyaaka e oo aduna.

¹⁷ Ko daaluyee maa on woni goonga on, wadube be maa rewruude e goonga on.

¹⁸ Wano nulirdaa mi non ka aduna, min kadi mi nulirii be non e oo aduna. ¹⁹ Min kadi non mi waditike mo maa fii mabbe, fii yo kambe kadi be wadito be maa rewruude e goonga on.

²⁰ «Hinaa non kambe tun mi woni toranaade, kono hay gomdinoyoo be lan ben sabu kongudi mabbe din, ²¹ fii no be fow, be wonira gooto wano an Baabaajo on wonirdaa e an non, min kadi mi woniri e maa non. Kambe kadi, yo be wonir non e men fii no aduna on gomdinira wonde ko an nulimmi. ²² Min non mi okkii be mangu ngu yedudaa mi ngun, fii no be wonira gooto, wano wonirden gooto non. ²³ Mi wona e mabbe, an kadi, wonaa e an, fii no be wonira gooto few, e no aduna on andira wonde a nului lan, awa kadi a yidii be wano yidirdaa mi non.

²⁴ «Baaba an, mido yidi yo be okkudaa mi ben wonu ka mi woni don, fii no be yi'ira mangu an ngu yedudaa mi ngun, bay a yidiino lan ado aduna on woodeede.

²⁵ «Baaba an Feewudo, aduna on andaali ma, kono min, mi andii ma, awa bee doo kadi andii ko an nulimmi. ²⁶ Mi andinii be innde maa nden, awa kadi mi andinay be, fii no giggol ngol yidudaa mi ngol wonira e mabbe, min kadi mi wona e mabbe.»

Fii no Iisaa Nangiraa

(Mat. 26.47-56; Mrk. 14.43-50; Luk. 22.47-53)

18 ¹ Bay Iisaa gaynii toraade, o yaltidi e taalibaabe makko ben, be yahi e gada joolol no wi'ee Kidruuna ka tutateeri woni, o naatidi don e taalibaabe makko ben. ² Tawi Yudaasi, dun ko janfotodo mo on, no andunoo nden nokkuure, ko fii hari Iisaa e taalibaabe mun ben no moobondiraynoo don soono woo. ³ Yudaasi ardi e dental suufaabe e yeesoobe goo, be tawata ko hooreebe *yottinoobe sadaka e *Fariisiyaabe ben immi, be yahi ka o woni don, tawi hi be jogii lampuuji e jowli e

jogaaji. ⁴Nde tawnoo Iisaa no andi ko arata mo e hebude kon fow, o ɓadii ɓe, o wi'i: «Ko hombo ɗaɓɓitoton?»

⁵Ben jaabii mo, ɓe wi'i: «Ko Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

O wi'i ɓe kadi: «E hino lan.» Tawi Yudaasi, janfiido mo on, no wondi e maɓɓe.

⁶Fewndo ko Iisaa wi'i ɓe «e hino lan», ɓe yiltitori ɓawre-ɓawre, ɓe yani ka leydi.

⁷O landitii ɓe, o wi'i: «Ko hombo wondon ɗaɓɓitude?»

Be wi'i fahin: «Ko Iisaa, oo jeyaado Naasirata.»

⁸Iisaa jaabii ɓe fahin, wi'i: «Mi innii on: e hino lan. Si tawii ko min wondon ɗaɓɓitude, accitee ɓee doo, ɓe yaha.»⁹Ko nii kongol ngol o wi'unoo ngol laatori wonde: «Hay gooto e ɓe jonnudaa mi ɓen hayriraali lan.»^p

¹⁰Tawi Sim'uunu Petruusu no jogii kaafa. Onsay o sorti ka, o soppi kurkaadu yottinoowo mawɗo sadaka on, o itti mo nowru jaamuru ndun. Tawi ndun kurkaadu no wi'ee Malkuusa.

¹¹Tun Iisaa wi'i mo kanko Petruusu: «Wattu kaafa maa kan ka holgo! A sikku mi yarirtaa jardukun tampere kun Baaba an yedimmi kun?»

Fii no Iisaa Addiraa Yeeso Hooreeɓe Diina ɓen

(Mat. 26.57-58; Mrk. 14.53-54; Luk. 22.54)

¹²Onsay ngal dental suufaabe e hooreejo mun e yeesoobe Yahuudiyankɓe ɓen nangi mo kanko Iisaa, ɓe haɓɓi. ¹³Be nabiri mo taho ka Hannaana, on ko esiraawo Qayaafa, yottinoowo mawɗo sadaka on e nden hitaande. ¹⁴Awa kadi ko Qayaafa on waajinoo Yahuudiyankɓe ɓen wonde no ɓuri ka aaden gooto maaya fii jamaa on.

^p18.9 Yhn. 6.39

Fii no Petruusu Yeddiri fii Iisaa

(Mat. 26.69-75; Mrk. 14.66-72; Luk. 22.54-62)

¹⁵ Sim'uunu Petruusu e taalibaajo goo jokkiti Iisaa. Tawi yottinoowo mawdo sadaka on no andi on taalibaajo, o naatidi e Iisaa ka nder tata yottinoowo mawdo sadaka on. ¹⁶ Kono Petruusu kapun wontiri ka binde baafal ka baawo. Oya taalibaajo, mo yottinoowo mawdo sadaka on andunoo on, yalti, yewti debbo aynoowo dambugal ngal, o naadi Petruusu. ¹⁷ On kurkaadu aynudo dambugal ngal wi'i Petruusu: «E hara an kadi, hinaa a tawdaado e bee taalibaabe oo neddo?»

O jaabii: «Wonaa mi tawdaado e maɓɓe.»

¹⁸ Tawi kurkaadi din e aynoobe ben, dun ko darinoobe don ben, no huɓɓi yiite, ko fii hari jaangol ngol no woodi, be woni e iwlagol. Tawi Petruusu kadi no wondi e maɓɓe, no iwloo.

¹⁹ Onsay yottinoowo mawdo sadaka on landii Iisaa fii taalibaabe mun ben e fii ko o jannaynoo kon. ²⁰ Iisaa jaabii mo, wi'i: «Mi yewtayno aduna on e kene. Ko mi jannaynoo kon fow ko ka juulirde e ka *juulirde mawnde ka Yahuudiyankeebe ben fow fottaynoo don. E hoore dun mi wowlaali hay fus e gundoo. ²¹ Ko hondun non landortaa mi? Lando nanirbe lan ben ko hondun mi wowlani dun. E hino hibe andi ko mi wi'i kon.»

²² Bay Iisaa wi'ii dun, goddo e ben aynoobe wonnoobe don bantii Iisaa, e hoore himo wi'a: «Ko nii jaabortaa yottinoowo mawdo sadaka on?»

²³ Iisaa jaabii, wi'i: «Si mi wowlii ko boni, hollu ko hondun e ko boni. Si tawii non ko ko moyyi mi wowli, haray ko hondun piyirtaa mi?»²⁴ Onsay Hannaana feyyini mo ka Qayaafa, dun ko ka yottinoowo mawdo sadaka on, e hoore himo habɓii.

²⁵ Tawi kapun Sim'uunu Petruusu no darii don, no iwloo. Onsay be wi'i mo: «An kadi, hinaa a goddo e taalibaabe makko ben?»

O yeddi, o wi'i: «Hinaa mi taalibaajo makko few!»

²⁶ Onsay goddo e kurkaadi yottinoowo mawdo sadaka on, dun ko musiddo oo mo Petruusu ittunoo nowru mun, wi'i: «Taw si hinaa an e makko mi yi'idi ka tutateeri?»

²⁷ Petruusu yeddi dun kadi. Tun ndontoori ndin yoggi.

Fii no Pilaatu Landori Iisaa

(Mat. 27.1-2, 11-26; Mrk. 15.1-15; Luk. 23.1-7, 13-25)

²⁸ Bay be iwii ka Qayaafa, be nabi Iisaa ka suudu laamu. Tawi ko ka subaka, laatii kambe tigi be naataali ka suudu laamu fii wota be tuunintino, fii no be jaamira ka *Juldeere Yawtaneede. ²⁹ Onsay Pilaatu lando on yalti, tawoyi be, o wi'i be: «Ko feloore honde wondon fawude oo neddo?»

³⁰ Ben jaabii, wi'i: «Si tawno o wadaano bone, men addantaano ma mo.»

³¹ Ko e hoore dun Pilaatu wi'i be: «Yettee mo, onon tigi, jaawiron mo sariya mon on.»

Kono Yahuudiyankeebe ben wi'i mo: «Men newnanaaka warugol goddo.»³² (Tawi ko nii kongol ngol Iisaa wi'unoo ngol laatorta fii bangingol ko mayde honde o maayata.)

³³ Onsay Pilaatu naatiti ka suudu laamu, o noddi Iisaa, o landii mo, o wi'i: «Hara ko an woni lando Yahuudiyanke'en?»

³⁴ Iisaa jaabii mo, wi'i: «E ko an wowlani dun hoore maa, kaa ko wobbe wowlan-maa dun fii an?»

³⁵ Pilaatu kadi jaabii mo, wi'i: «E hara ko mi Yahuudiyankeejo? Ko jamaa maa on e hooreebe yottinoobe sadaka ben wattu-maa e juude an. Ko hondun wadudaa?»

³⁶ Iisaa jaabii mo fahin, wi'i: «Laamateeri an ndin hinaa jeyaandi e oo aduna. Si tawno laamateeri an ndin ko jeyaandi e oo aduna, kurkaadi an din habanayno lan fii wota mi watte nun e juude Yahuudiyankeebe ben. Kono laamateeri an ndin hinaa jeyaandi ley gaa.»

³⁷ Onsay Pilaatu wi'i mo: «Ko a lando-le?»

Iisaa jaabii mo, wi'i: «Ko ko wowludon kon onon tigi, ko mi lando. Ko sabu dun mi hebiraa e ko fii dun mi arani ka aduna: ko fii seeditanagol goonga on. Kala jeyaado e goonga hedoto kongol an ngol.»

³⁸ Pilaatu wi'i mo fahin: «Ko hondun woni goonga?»

Bay wonii o wi'ii dun, o yalti kadi, o tawi Yahuudiyankeebe ben, o wi'i be: «Min mi yi'aali hujja woo fawudo mo donkineede. ³⁹ Kono Juldeere Yawtaneede kala, no woowi ka mi accitana on kasoojo gooto. Hara hidon yidi yo mi accitan on lando Yahuudiyanke'en?»

⁴⁰ Onsay be ewnii, be wi'i: «Kono hinaa non oo doo, ko Barabaasi!» Tawi-le Barabaasi ko murtunoodo.

Fii no Iisaa Naawiraa Happanaa Wareede

19 ¹ Onsay Pilaatu yamiri yo be nabu Iisaa, be focca. ² Suufaabe ben kadi sacci katanwol bulle, be wadi ngol ka hoore Iisaa, be borni mo kadi dolokke boddejo. ³ Be badii mo kadi kanko Iisaa, be wi'i: «Salminaango e maa, yaa an lando Yahuudiyankeebe!» Be helloo mo bante kadi.

⁴ Pilaatu yaltiti fahin, wi'i hooreebe Yahuudiyankeebe ben: «Awa mido yaltinande on mo fii no andiron wonde mi yi'aali hujja woo fawudo oo donkineede.» ⁵ Onsay Iisaa yalti, tawi katanwol bulle ngol no ka hoore makko, himo bornii kadi dolokke boddejo. Pilaatu wi'i be: «E hino aaden on!»

⁶ Bay hooreebe *yottinoobe sadaka ben e suufaabe ben yi'ii mo, be ewnii, be wi'i: «Fempee mo! Fempee mo!»

Pilaatu kadi wi'i be: «Yettee mo onon tigi, fempon. Ko fii min mi yi'aali hujja fawudo mo donkineede.»

⁹19.2 Ko dolokke boddejo lando on bornotonoo.

⁷ Yahuudiyankeebe ben jaabii fahin, wi'i: «Meden mari Sariya, tippude e on Sariya himo haani wareede, ko fii himo waditii *Bidfo Alla!»

⁸ Bay Pilaatu nanii ngol kongol, o burti hulude. ⁹ Onsay o naatiti ka nder suudu laamu, o wi'i Iisaa: «Ko honto iwudaa?» Kono laatii Iisaa jaabaaki mo. ¹⁰ Pilaatu wi'i mo kadi fahin: «A wowlantaa lan? E a andaa mido mari feere accitugol ma, maa fempugol ma?»

¹¹ Onsay Iisaa jaabii mo, wi'i: «A hebataa feere woo e hoore an si hinaa taw hara a yeda immorde ka dow. Ko dun wadi, on wattudo lan e juude maa fawtike junuubu burdo mawnude.»

¹² Gila e on saa'i don, tawi Pilaatu no dabbeude no accitira mo, kono Yahuudiyankeebe ben woni e ewnagol wi'a: «Si a accitii mo, haray hinaa a gido lando mawdo Roomu on! Ko fii kala waditiido lando, haray hollitike ko o gano lando mawdo Roomu on!»

¹³ Bay Pilaatu nanii din kongudi, o yaltini Iisaa ka yaasi, kanko Pilaatu o joodii ka jaawirde e nokkuure no wi'ee «Meltaande», nden no wi'ee kadi e haala Yahuudiyanke «Gabbata». ¹⁴ Tawi ko jande hebulanagol *Juldeere Yawtaneede nden, wa ka tumbere jalorma, o wi'i Yahuudiyankeebe ben: «E hino Lando mon on!»

¹⁵ Kono be ewnii, be wi'i: «Yo o ware! Yo o ware! Fempee mo!»

Pilaatu kadi landii be: «Yo mi fempu Lando mon on?»

Onsay hooreebe yottinoobe sadaka ben jaabii mo, wi'i: «Menen men maraa lando goo si wonaa lando mawdo Roomu on!»

¹⁶ Onsay o watti mo e juude mabbe fii yo o fempe. Kambe kadi be yetti Iisaa, be nabi.

Fii no Iisaa Fempiraa

(Mat. 27.32-44; Mrk. 15.21-32; Luk. 23.26-43)

¹⁷ Iisaa yalti e nden saare, himo rondanii hoore makko *leggal altindiraangal ngal. O sutanii nokkuure wi'eteende Golgotaa e haala Yahuudiyanke, ko woni firo dun ko <Nokkuure Laalagal Hoore>. ¹⁸ Ko don be fempii mo wondude e yimbe dido goo, mo bee e maɓɓe sengo goo, kanko Iisaa o woni ka hakkunde.

¹⁹ Pilaatu windi, wadi ka dow leggal altindiraangal: «Iisaa oo jeyaado Naasirata, Lando Yahuudiyanke'en.»²⁰ Buy e Yahuudiyankeɓe ben jangi kon ko windii, ko fii nden nokkuure nde Iisaa fempaa e mun no battinoo saare nden, tawi din bindi ko e haala Yahuudiyanke e haala Roomiyanke e haala Gereekiyanke windii.

²¹ Onsay hooreɓe diina Yahuudiyankeɓe ben wi'i Pilaatu: «Wota a windu ko o lando Yahuudiyankeɓe ben, kono windu: O wi'ii wonde ko kanko woni lando Yahuudiyankeɓe ben.»

²² Kono Pilaatu jaabii be, wi'i: «Ko mi windi kon mi windii.»

²³ Bay wonii suufaabe ben fempii Iisaa, be yetti concii makko din, be wadi di pecce nay, suufaajo kala hebi feccere. Be yetti kadi fokiya makko on, tawi on hinaa jo'aado, ko o alluwal gootal gila dow haa ley. ²⁴ Onsay be wi'indiri: «Wota en seeku mo. Waden urba, dun hollay ko hombo o wonanta.» Tawi dun ko fii ko bindi din *hiitinoo kon no laatora, dun ko:

«Be senditii concii an din,
be wadii fokiya an on urba.»^r

Ko dun suufaabe ben wadi.

^r19.24 Zab. 22.19

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49)

²⁵Tawi yumma makko e mijnjiraawo yumma makko, dun ko Mariyama sonna oo wi'eteedo Kulopaasi, e Mariyama Magaduuna no darii ka binde leggal altindiraangal ngal Iisaa fempaa e mun ngal. ²⁶Bay Iisaa yi'ii yumma mun, awa kadi oo taalibaajo mo o yidi no darii takko yumma makko, onsay o wi'i yumma makko: «Neene, ko on don woni biddo mon on.»²⁷ O wi'i taalibaajo on kadi: «E hino don yumma maa.» Gila e on saa'i don, taalibaajo on nabi Mariyama neene Iisaa ka mun.

Fii Mayde Iisaa nden

(Mat. 27.45-56; Mrk. 15.33-41; Luk. 23.44-49)

²⁸Bawto dun, nde tawnoo Iisaa no andi wonde fow huubii, o wi'i: «Mido dondaa!» fii ko bindi din wi'i kon no laatora. ²⁹Tawi loonde tew njaram lammudan no don. Be wadi linsere e salndu leggal no wi'ee *hisoopu, be yolli nde ka ndiyan, be banni ka hunduko makko. ³⁰Bay wonii o yettii dan njaram, o wi'i: «Fow laatike!» Bawto dun o liiyi hoore nden, o timmi.

³¹Nde tawnoo nden jande ko hebulanagol fii *jalaande fowteteende nden e tawde kadi nden jalaande ko mawnde. Tawi Yahuudiyankeebe ben faalaaka yo fureeji din acce ka ledde altindiraade. Onsay be torii Pilaatu yo koyde fureeji din hele si di ittee don. ³²Onsay suufaabe ben ari heli koyde arano on e oya kadi mo o fempidanoo e mun. ³³Bay wonii be hewtii Iisaa, be tawi o maayiino, laatii be helaali mo koyde den. ³⁴Kono goddo e suufaabe ben tufiri mo conkenwal ka beccal, tun ndiyan e yiyan yalti. ³⁵Yi'udo mo on seeditike, awa seedee makko on ko goonga. Kanko non himo andi ko goonga o wowli, fii onon kadi no gomdiniron. ³⁶Dun wadiri fii ko bindi din wi'i kon no laatora wonde: «Yi'al

makko woo heletaake.»^{s37} Nokku goo bindi din no wi'i kadi: «Be ndaaray mo be tufi on.»^t

Fii no Iisaa Surriraa

³⁸ Bawto dun goddo no wi'ee Yuusufu jeyaado Raamati, tawi on ko taalibaajo Iisaa nun, kono ko e nder gundoo sabu tawde himo hulunoo hooreebe Yahuudiyankeebe ben, o torii Pilaatu yo o newnan mo o yetta furee Iisaa on. Pilaatu newnani mo. Onsay o ari, o yetti furee on. ³⁹ Nikodiyuusu oo yahunoodo ka Iisaa jande goo jemma, o ari kadi, o addori wa kiloo cappande tati tiiri jillaandi *mirri. ⁴⁰ Onsay be yetti furee Iisaa on, be tumbi e kasannge wondude e urngallooji, bay tawi ko dun woni naamu Yahuudiyankeebe ben fii surrugol. ⁴¹ Tawi tutateeri no e nden nokkuure nde o fempaa e mun, e nder ndin tutateeri kadi tawi no ton qaburu keso mo hay gooto surraaka e mun taho. ⁴² Nde tawnoo nden jande ko jalaande nde Yahuudiyankeebe ben woni hebulanaade fii aseweere nden, awa kadi ko on qaburu buri badaade, be surroyi Iisaa e on qaburu.

Fii Immitagol Iisaa Almasiihu on

(*Mat. 28.1-8; Mrk. 16.1-10; Luk. 24.1-12*)

20 ¹ E alat, dun ko jallal aranal e nder yontere nden, Mariyama jeyaado Magaduuna dawo bimbi law ka yenaande, tawi hentaaki taho. O tawi hayre nden ittaama ka yenaande. ² Onsay o dogi, o tawoyi Sim'uunu Petruusu e oya taalibaajo mo Iisaa yidunoo, o wi'i be: «Be ittii Koohoojo on ka yenaande, men andaa ko honto be wadi mo!»

³ Onsay Petruusu e oya taalibaajo yalti, yaari ka yenaande. ⁴ Be didoo non be dogi, kono oya taalibaajo dogi buri Petruusu, o adii hewtude ka yenaande. ⁵ O

^s19.36 Egg. 12.46, Ada. 9.12, Zab. 34.21

^t19.37 Zak. 12.10

ugginii, o yi'i kasannge on ka waalii, kono o naataali. ⁶ Sim'uunu Petruusu iwtirnoodo baawo makko on kaɗun kadi hewti, o naati ka nder yenaande, o haynii kasannge on no waalii don ⁷ e lefol wadanoongol ka hoore Iisaa ngol, tawi ngol wondaa e kasannge on, kono tawi hingol taggaa, hingol feere. ⁸ Onsay oya taalibaajo, adinoodo hewtude ka yenaande kaɗun kadi naati, o yi'i, o hoolii. ⁹ Tawi hari ɓe faamaali taho ko bindi ɗin wi'i kon wonde himo haani immitaade e hakkunde mayɓe ɓen. ¹⁰ Onsay kamɓe taalibaabe ɓen ɓe yilitii ka maɓɓe.

Fii no Iisaa Feejirani Mariyama Magaduuna

(Mrk. 16.9-11)

¹¹ Tawi Mariyama Magaduuna no darii ka baawo yenaande no wulla. E nder ko o wullata kon, himo ugginii, himo ndaara nder yenaande nden. ¹² O yi'i malaa'ikaabe ɗido ɓorniiɓe daneeji no joodii ka furee Iisaa on waalinoo don, godɗo on telen ka hoore, oya on telen ka koyɗe.

¹³ Ben wi'i mo: «Debbo ko hondun wullataa?»

Kanko debbo on o jaabii ɓe, o wi'i: «Ko fii ɓe ittii doo Koohoojo an on, mi andaa ka o wadira.»¹⁴ E nder ko o wi'ata ɗun kon, o yeyyitii, o yi'i Iisaa no darii, kono tawi o andaa wonde ko Iisaa non.

¹⁵ Onsay Iisaa wi'i mo: «Debbo ko hondun wullataa e ko hombo ɗaɓɓitataa?»

Nde tawnoo himo sikka ko golloowo ka tutateeri, o wi'i mo: «Koohoojo si tawii ko an nabi mo, haray yeeto lan ko honto wadudaa mo, mi yahana mo.»

¹⁶ Iisaa wi'i mo kadi fahin: «Mariyama!»

Debbo on fewti mo, wi'i e haala Yahuudiyanke: «Rabbunii!» (Ko woni ɗun ko «Karamoko'en».)

¹⁷ Kono Iisaa wi'i mo: «Wota a jogito lan, ko fii mi yentaali taho ka Ben an. Kono yahu ka musibɓe an ɓen, wi'aa ɓe wonde mido yentude ka Ben an e ka Ben mon,

ka Alla an e ka Alla mon.»¹⁸ Onsay kanko Mariyama Magaduuna o yahi, o wi'i taalibaabe ben wonde o yi'ii Koohoojo on, awa kadi kanko Iisaa o yewtii mo dun.

Fii no Iisaa Feejirani Sahaabaabe ben

(Mat. 28.16-20; Mrk. 16.14-18; Luk. 24.36-49)

¹⁹ E alat kiikiide, dun ko jalaande aranere e nder yontere nden, tawi taalibaabe ben sokii baafe den ka be woni don sabu kulol be huli Yahuudiyankeefe ben ngol. Onsay Iisaa ari darii hakkunde mabbe, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!»²⁰ Bay wonii o wi'ii dun, onsay o holli be juude makko den e beccal makko ngal. Taalibaabe ben weltii fii ko be yi'i Koohoojo on kon.

²¹ Iisaa wi'i be kadi fahin: «Yo jam wonu e mon! Min kadi mi nulirii on wano Baabaajo on nulirimmi non!»²² Bawto din kongudi, o wutti e hoore mabbe, o wi'i be: «Jabee *Ruuhu Seniido on. ²³ Be yaafanidon junuubaaji mun woo, di yaafante be. Be on yaafanaaki junuubaaji mun woo, haray di yaafaaka.»

Fii Sikkitannde Tooma nden

²⁴ Tawi Tooma jammaado Siwtaado tawdaado e sappoo e didoobe ben wondaa e mabbe fewndo ko Iisaa ari. ²⁵ Onsay taalibaabe heddiibe ben wi'i mo: «Men yi'ii Koohoojo on!»

Kono o wi'i be: «Si mi yi'aali batte peje den ka juude makko, mi fawa hondu an ndun e batte den peje, mi fawa kadi jungo an ngon ka beccal makko, haray mi hoolotaako few.»

²⁶ Bay yontii, tawi taalibaabe Iisaa ben no ka suudu kadi, tawi hiibe wondi e Tooma. Onsay Iisaa ari darii hakkunde mabbe, tawi baafe den no sokii, o wi'i be: «Yo jam wonu e mon!»²⁷ E hoore dun o wi'i Tooma: «Bannu doo hondu maa ndun, ndaaraa juude an den, bannaa kadi jungo maa ngon, meemaa beccal an ngal. Wota a wonu mo hoolotaako, kono gomdin!»

²⁸ Onsay Tooma jaabii mo, wi'i: «Joomi an e Alla an!»

²⁹ Iisaa wi'i mo kadi: «Ko bay a yi'ii lan si hoolidaa. Kono maloore wonanii ben hooliibe be yi'aali!»

³⁰ Iisaa wadii kadi maandeeji hawniidi goo duudufu e tawnde taalibaabe makko ben, di windaaki e ndee deftere. ³¹ Kono dundoo ko windanaa ko fii no gomdiniron wonde ko Iisaa woni *Almasiihu on e *Bidfo Alla on, e fii no hebiron ngurndan e nder gomdingol innde makko nden.

Fii no Iisaa Feejirani Taalibaabe mun ben ka Daande Weendu

21 ¹ Bawto dun Iisaa feenitani kadi taalibaabe mun ben e daande nduu *Weendu Tiberiyaada. E hino no o feejirani be. ² Tawi Sim'uunu Petruusu e Tooma jammaado Siwtaado e Natanayiila oo mo Kanaa, dun ko e nder Jaliilu, e bibbe oo wi'eteedo Zabadii e taalibaabe makko dido goo no wondi. ³ Sim'uunu Petruusu wi'i be: «Mido yaade yungugol.»

Kambe kadi be wi'i mo: «Menen kadi men yaaday e maa.» Be yalti, be yahi, be bakoyii ka laakun. Laatii e on jemma don be nangaali hay huunde.

⁴ Bay weetii, tawi Iisaa no darii ka daande weendu, kono tawi taalibaabe ben andaa wonde ko Iisaa. ⁵ Kanko Iisaa o wi'i be: «Faybe on hebaali hay lingii?»

Be jaabii mo: «Hay gootii!»

⁶ Onsay o wi'i be: «Bugoree *jalaaji din ka sengo jaamo laakun kun, on hebay!» Be bugii di, tawi hakkee ko liyyi din duudi, be alaa feere poodugol jalaaji din.

⁷ Onsay taalibaajo mo Iisaa yidunoo on wi'i Petruusu: «Ko Joomi on nii!» Nde Sim'uunu Petruusu nanirnoo wonde ko Joomi on nii, o bornii dolokke makko on, ko fii hari himo bortii, onsay o iwi ka laana o cikii ka nder ndiyan. ⁸ Beya taalibaabe ardi e laakun kun e nder poodorgol jalaaji din e hoore hidi heewi tew

liyí, ko fii hari híbe wodditori pencen on wa sogone teemedde dídi. ⁹ Bay wonii bé tippike ka leydi, bé yi'i don liyí no fawii e hoore yiite, wondude e bireedi.

¹⁰ Iisaa wi'i bé: «Addee goddi e liyí dí nangudon jooni dí.»

¹¹ Onsay Sim'uunu Petruusu yáwi ka laakun, o poodi jalaaji dí, o tippini ka leydi. Tawi dí jalaaji no heewi liyí njani yonudi teemedere e cappandé jowi e tati. Fii kala non hídi duudunoo, kono jalaaji dí seekaaki. ¹² Iisaa wi'i bé: «Aree jaamon.» Laatii hay gooto e taalibaabe ben suusaali mo landaade wi'a: «Ko an hombo nii?» Ko fii hari híbe andi ko Joomi on. ¹³ Onsay Iisaa bádi, o yetti bireedi on e liyí dí, o jonni bé. ¹⁴ Tawi ko tammun dí non Iisaa no feenana taalibaabe mun ben gila o immintinaa e hakkunde maybe ben.

Fii Kaliifu mo Iisaa Halfini Petruusu on

¹⁵ Bay bé gaynii jaamude, Iisaa wi'i Sim'uunu Petruusu: «Ko an yo Sim'uunu mo Yuunusa, e hara hída yidi lan buri bee dóo?»

O jaabii mo, o wi'i: «Hiiyii Joomi an, hída andi mido yidu-maa.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Awa danko baaloy an koy.»^u

¹⁶ Iisaa wi'i mo kadi: «Enee Sim'uunu mo Yuunusa, hída yidimmi?»

Kanko Sim'uunu o jaabii mo, o wi'i: «Hiiyii Joomi an, hída andi mido yidu-maa.»

Onsay Iisaa wi'i mo: «Awa aynu baali an dí.»

¹⁷ O wi'i mo kadi tammun: «Sim'uunu mo Yuunusa, e hara hída yidi lan?»

Dun aanini Petruusu fii ko o wi'i mo kon tammun si himo yidi mo. O jaabii mo, o wi'i: «Joomi an, hída andi kala huunde. Hída andi mido yidu-maa.»

Iisaa wi'i mo kadi: «Awa danko baali andin. ¹⁸ Ko fii ka haqiiqa haqiiqa mi andinii ma, wa fewndo ko wonnodaá suka, a daditantono hoore maa dolokke maa on, yahaa ka faaladaa. Kono si a nawyoyii, a fontay juude maa den, goddo dade, o nabe ka a faalanooka.»¹⁹ Tawi ko o wi'iri dí, ko fii hollugol ko mayde honde

^u21.15-17 Ko wonaa wi'eede «baaloy»doo ko jokkúbe Iisaa ben.

Petruusu maayata fii mawningol Alla. Bay o gaynii yewtude mo dun, o wi'i mo:
«Jokkan!»

²⁰Kanko Petruusu o yeyyítii, o yi'i oo taalibaajo mo Iisaa yidi ka jokkata be, dun ko oo liiyínoodo ka bernde Iisaa fewndo ko be jaamaynoo, o wi'i: «Koohoojo ko hombo woni wattoowo on e joge.»²¹ Bay o yi'ii mo, kanko Petruusu, o wi'i Iisaa: «Oo doo non Joomi an, ko hondun heboyta mo?»

²²Iisaa jaabii mo, wi'i: «Si mido faalaa o wona haa nde mi artoyi, haaju maa e dun? An jokkan tun!»²³ E hoore dun, kan haala jonnondiraa e hakkunde musibbe ben wonde on taalibaajo maayataa. E hara-le Iisaa wi'aali mo wonde on maayataa, kono ko o wi'i ko: «Si mido faalaa o wona haa nde mi artoyi, haaju maa e dun?»

²⁴Ko on taalibaajo seeditii fii din piiji windi di. Awa hiden andi nden seeditoore makko ko goonga. ²⁵Iisaa waduno piiji goo kadi buy. Si men winduno dun men fensiti, mi sikkaano si den defte de men windaynoo heyayno e aduna on.